

EUROOPA LIIT

EUROOPA PARLAMENT

NÕUKOGU

Strasbourg, 24. aprill 2024
(OR. en)

2022/0167(COD)
LEX 2328

PE-CONS 3/1/24
REV 1

JAI 82
COPEN 15
ENFOPOL 20
CODEC 117

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV, MIS KÄSITLEB KRIMINAALTULU TUVASTAMIST JA KONFISKEERIMIST

**EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU
DIREKTIIV (EL) 2024/...,**

24. aprill 2024,

mis käsitleb kriminaaltulu tuvastamist ja konfiskeerimist

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 82 lõiget 2, artikli 83 lõikeid 1 ja 2 ning artikli 87 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust¹,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt²

¹ ELT C 100, 16.3.2023, lk 105.

² Euroopa Parlamendi 13. märtsi 2024. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 12. aprilli 2024. aasta otsus.

ning arvestades järgmist:

- (1) Europoli 2021. aasta raske ja organiseeritud kuritegevuse põhjustatud ohtude hinnangus (SOCTA) on juhitud tähelepanu üha suurenevale organiseeritud kuritegevuse ja kurjategijate sisseimbumise ohule. Organiseeritud kuritegevusega teenitav suur tulu, mis ulatub vähemalt 139 miljardi euronit aastas ja mida pestakse aina enam paralleelse pörandaaluse finantssüsteemi kaudu, kujutab endast suur ohtu majanduse ja ühiskonna terviklikkusele ning õhustab õigusriiki ja põhiõigusi. Vastavalt komisjoni 14. aprilli 2021. aasta teatisele ELi organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise strateegia (2021–2025) kohta püütakse selle strateegiaga organiseeritud kuritegevusest tulenevaid probleeme lahendada piiriülese koostöö ja teabevahetuse edendamise, kuritegelike võrgustike tegevuse tulemuslike uurimiste toetamise, kuritegelikul teel saadud tulu likvideerimise ning õiguskaitseasutuste ja kohtusüsteemi digiajastuga vastavusse viimise kaudu.
- (2) Piiriülese organiseeritud kuritegevuse, sealhulgas kõrge riskitasemega kuritegelike võrgustike põhiajend on rahaline kasu. Organiseeritud kuritegevusest tuleneva suure ohu vastu võitlemiseks on seetõttu oluline anda pädevatele asutustele suuremad tegutsemisvõimalused ja vajalikud vahendid, et tulemuslikult jälitada ja teha kindlaks, arestida, konfiskeerida ja hallata kuriteovahendeid ning kriminaaltulu või kuritegelikul teel saadud vara.

- (3) Kuritegelikud ühendused reinvesteerivad tavaliselt osa kuritegelikust tegevusest saadavast tulust, et luua rahalist baasi, mille abil sellist tegevust jätkata. Lisaks kasutavad kuritegelikud ühendused sageli vägivalda, ähvardusi, hirmutamist ning korrupsiooni, et omandada kontroll ettevõtete üle, saada kontsessioone, lube, hankelepinguid, toetusi või saada ebaseaduslikku tulu või eeliseid ning imbuda olulistesse taristutesse, näiteks logistikakeskustesse. Sellised ühendused kahjustavad seetõttu konkurentsivabadust või mõjutavad avaliku sektori asutuste otsuseid, ohustades õigusriiki ja demokraatiat. Kuritegelikest ühendustest on saanud ülemaailmsed tegutsejad, kellel on ettevõtlusalased eesmärgid. Kurjategijad tuleb ebaseaduslikust tulust ilma jätta, et tekitada nende tegevuses tõrkeid ja takistada neil imbuda seaduslikku majandusse.
- (4) Majandus- ja finantskuritegevus, eelkõige organiseeritud kuritegevus on sageli toime pandud juriidiliste isikute kaudu ning käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvaid kuritegusid võidakse tihti toime panna selliste juriidiliste isikute huvides või kasuks. Seetõttu võib arestimis- ja konfiskeerimisotsuseid teha ka juriidiliste isikute suhtes kooskõlas riigisisese õigusega.

- (5) Selleks et kriminaaltulu tuvastamise süsteem oleks tulemuslik, on vaja kiiresti jälitada ja kindlaks teha kuriteovahendid ja kriminaaltulu ning vara, mille puhul on kahtlus, et see on saadud kuritegelikul teel. Sellised kuriteovahendid, tulu või vara tuleks arestida, et ära hoida nende kadumine, ning seejärel pärast kriminaalasjades läbiviidava menetluse raames konfiskeerimisotsuse tegemist konfiskeerida. Peale selle on kriminaaltulu tuvastamise süsteemi tulemuslikkuse tagamiseks vaja arestitud ja konfiskeeritud vara tõhusalt hallata, et säilitada selle vara väärtus riigi jaoks või ohvritele tagastamiseks.
- (6) Kehtiv liidu õigusraamistik, mis hõlmab tulu, kuriteovahendite ja vara jälitamist ja kindlakstegemist, arestimist, konfiskeerimist, haldamist ning kriminaaltulu tuvastamise üksusi, koosneb Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivist 2014/42/EL,³ nõukogu otsusest 2007/845/JSK⁴ ja nõukogu raamotsusest 2005/212/JSK⁵. Komisjon hindas direktiivi 2014/42/EL ja otsust 2007/845/JSK ning jõudis järeldusele, et kehtiva raamistikuga ei ole täielikult saavutatud poliitilist eesmärki võidelda organiseeritud kuritegevuse vastu sellest tuleneva tulu tagasivõitmise kaudu.

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 3. aprilli 2014. aasta direktiiv 2014/42/EL kuriteovahendite ja kriminaaltulu arestimise ja konfiskeerimise kohta Euroopa Liidus (ELT L 127, 29.4.2014, lk 39).

⁴ Nõukogu 6. detsembri 2007. aasta otsus 2007/845/JSK, mis käsitleb kriminaaltulu jälitamise talituste vahelist koostööd kuritegelikul teel saadud tulu või kuritegevusega seotud muu vara jälitamise ja tuvastamise valdkonnas (ELT L 332, 18.12.2007, lk 103).

⁵ Nõukogu 24. veebruari 2005. aasta raamotsus 2005/212/JSK, mis käsitleb kuritegevusega seotud tulu, kuriteovahendite ja omandi konfiskeerimist (ELT L 68, 15.3.2005, lk 49).

- (7) Kehtivat õigusraamistikku tuleks ajakohastada, et muuta lihtsamaks ja tagada tulemuslik kriminaaltulu tuvastamine ja konfiskeerimine kogu liidus. Käesoleva direktiiviga tuleks seetõttu kehtestada miimumnormid vara jälitamiseks ja kindlakstegemiseks, arestimiseks, konfiskeerimiseks ja haldamiseks kriminaalasjades läbiviidavate menetluste raames. „Kriminaalasjades läbiviidavad menetlused“ on liidu õiguse autonoomne mõiste, nii nagu seda on tõlgendanud Euroopa Liidu Kohus, olenemata Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikast. Käesolev direktiiv ei piira menetlusi, mida liikmesriigid võivad asjaomase vara arestimiseks ja konfiskeerimiseks kasutada. Vaja on suurendada pädevate asutuste suutlikkust võtta kurjategijatelt ära kuritegelikul teel saadud tulu. Selleks tuleks kehtestada normid, et suurendada kriminaaltulu jälitamise ja kindlakstegemise, ent samuti arestimise suutlikkust, parandada arestitud ja konfiskeeritud vara haldamist kuni selle võõrandamiseni pärast lõplikku konfiskeerimisotsust, tugevdada kuritegelike ühenduste kuriteovahendite ja kriminaaltulu ning kuritegelikul teel saadud vara konfiskeerimise vahendeid ning suurendada kriminaaltulu tuvastamise süsteemi üldist tõhusust.

- (8) Käesolev direktiiv peaks hõlbustama piiriülest koostööd, kuna sellega antakse pädevatele asutustele vajalikud volitused ja ressursid, et reageerida kiiresti ja tulemuslikult teiste liikmesriikide ametiasutustelt saadud taotlustele. Sätted, millega nähakse ette normid, mis käsitlevad varajast jälitamist ja kindlakstegemist, kiireloomulisi arestimismeetmeid või tõhusat haldamist, aitavad parandada kriminaaltulu piiriülese tuvastamise võimalusi. Võttes arvesse organiseeritud kuritegevuse ülemaailmset olemust ja selle suutlikkust kriminaaltulu kiiresti üle piiri toimetada, tuleks rahvusvahelise õigusraamistiku raames tugevdada ka koostööd kolmandate riikidega.

- (9) Kuna erinevatel turgudel mitmesugusesse ebaseaduslikku tegevusse kaasatud kuritegelikud ühendused tegelevad mitut liiki kuritegevusega ja teevad omavahel tulu teenimisele orienteeritud süstemaatilist koostööd, on tulemuslikuks organiseeritud kuritegevusega võitlemiseks vaja arestimis- ja konfiskeerimismeetmeid, mis hõlmavad tulu, mis on teenitud kuritegudega, mida kuritegelikud ühendused toime panevad. Selliste kuritegude hulka kuuluvad Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikli 83 lõikes 1 loetletud kuriteoliigid. Lisaks ELi toimimise lepingu artikli 83 lõikes 1 loetletud kuritegudele peaks käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluma ka kõik kuriteod, mille määratlemine on liidu tasandil ühtlustatud, sealhulgas liidu finantshuve kahjustav pettus, võttes arvesse kuritegelike ühenduste üha suuremat tegutsemist selles kuritegevuses. Peale selle peaksid käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluma keskkonnakuriteod, mis on kuritegelike ühenduste üks põhitegevusi ning on sageli seotud rahapesuga või jäätmete ja jääkidega, mis tekivad uimastite tootmisel ja uimastitega kauplemisel. Kuritegelike ühenduste üks põhitegevusi on ka ebaseaduslikule piiriületamisele ja ebaseaduslikule riigis elamisele kaasaaitamine, mis on tavaliselt seotud inimkaubandusega. Kuritegu, mis seisneb ebaseaduslikule piiriületamisele ja riigis elamisele kaasaaitamises, tuleks käsitada nõukogu direktiivi 2002/90/EÜ⁶ ja nõukogu raamotsuse 2002/946/JSK⁷ tähenduses. Raamotsusega 2002/946/JSK nähakse ette võimalus täiendada kriminaalkaristusi kuriteo toimepanemisel kasutatud transpordivahendite konfiskeerimisega, sätestades selgelt, et otsuse sätteid kohaldatakse, ilma et see piiraks pagulastele ja varjupaigataotlejatele rahvusvahelise õiguse kohase humanitaarabi andmiseks pakutavat kaitset.

⁶ Nõukogu 28. novembri 2002. aasta direktiiv 2002/90/EÜ, millega määratletakse kaasaaitamine ebaseaduslikule piiriületamisele, läbisõidule ja elamisele (EÜT L 328, 5.12.2002, lk 17).

⁷ Nõukogu 28. novembri 2002. aasta raamotsus 2002/946/JSK, millega tugevdatakse karistusõiguslikku raamistikku, et tõkestada ebaseaduslikule piiriületamisele, läbisõidule ja elamisele kaasaaitamist (EÜT L 328, 5.12.2002, lk 1).

- (10) Lisaks kuritegelikku ühendusse kuulumise kuriteole raamotsuse 2008/841/JSK⁸ artikli 2 tähenduses peaksid käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluma muud kuriteod, millele on osutatud raamotsuse 2008/841/JSK artikli 1 punktis 1 ja mis on määratletud riigisiseses õiguses, kui need on toime pandud raamotsuse 2008/841/JSK artikli 1 punktis 1 määratletud ja liikmesriikide riigisiseses õiguses määratletud kuritegeliku ühenduse raames, et pidada kinni ebaseaduslik tulu, mis saadakse kuritegelikust tegevusest, mida tavaliselt teostavad kuritegelikud ühendused. Liikmesriike julgustatakse eelkõige tagama, et käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvad kuriteod, nagu toodete võltsimine ja piraatkoopiate valmistamine, ebaseaduslik kauplemine kultuuriväärtustega, haldusdokumentide võltsimine ja nendega kauplemine, mõrv või raske tervisekahjustuse tekitamine, ebaseaduslik kauplemine inimorganite ja -kudedega, inimrööv, ebaseaduslik vabadusevõtmine või pantvangi võtmine, organiseeritud või relvastatud röövimine, organiseeritud väljapressimine ja väljapressimine, varastatud sõidukitega kauplemine, otseste maksude ja kaudsete maksudega seotud maksukuriteod, süütamine, pettus ja kelmus, ebaseaduslik kauplemine tuumamaterjalide või radioaktiivsete materjalidega ning Rahvusvahelisele Kriminaalkohtule jurisdiktsiooni kuuluvad kuriteod. Siiski ei kohusta käesolev direktiiv liikmesriike sätestama ühtegi kuritegu oma õiguses ega jätma seda kehtima.

⁸ Nõukogu 24. oktoobri 2008. aasta raamotsus 2008/841/JSK organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse kohta (ELT L 300, 11.11.2008, lk 42).

- (11) Selleks et tagada liidu piiravate meetmete tõhus rakendamine, on vaja laiendada käesoleva direktiivi kohaldamisala kuritegudele, mis on hõlmatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga (EL) 2024/...⁹.
- (12) Selleks et hõlmata vara, mis võidakse muundada ja üle anda, et varjata vara päritolu, ning et tagada määratluste ühtlustamine ja selgus kogu liidus, tuleks vara, mis võidakse arestida ja konfiskeerida, määratleda laialt. See peaks hõlmama arestitava või konfiskeeritava vara omandiõigust või muid selle varaga seotud õigusi tõendavaid, sealhulgas elektroonilisi ja digitaalseid juriidilisi dokumente ja instrumente, näiteks finantsinstrumente, usalduslepinguid või dokumente, mis võivad olla aluseks võlausaldajate nõuetele ja mis on tavaliselt selle isiku omanduses, keda asjakohane menetlus puudutab. Käesolev direktiiv ei piira vara omandiõigust või muid varaga seotud õigusi tõendavate juriidiliste dokumentide või instrumentide hoidmist käsitlevate kehtivate riigisiseste menetluste kohaldamist, kuna riiklikud pädevad asutused või avalik-õiguslikud organid kohaldavad neid menetlusi vastavalt riigisisesele õigusele. Vara mõiste peaks hõlmama igat liiki vara, sealhulgas krüptovara.

⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu ... direktiiv (EL) 2024/..., mis käsitleb liidu piiravate meetmete rikkumisega seotud kuritegude määratlemist ja nende eest mõistetavaid karistusi ning millega muudetakse direktiivi (EL) 2018/1673 (ELT L, ..., ELI: ...).

⁺ Väljaannete talitus: palun lisada dokumendis PE-CONS 95/23 (2022/0398(COD)) sisalduva direktiivi number ning esitada joonealuses märkuses kõnealuse direktiivi number, kuupäev, pealkiri ja ELT avaldamisviide.

- (13) Selleks et hõlmata vara, mis võidakse muundada ja üle anda, et varjata vara päritolu, ning et tagada määratluste ühtlustamine ja selgus kogu liidus, tuleks kriminaaltulu määratlada laialt, et see hõlmaks kuritegelikul teel saadud otsest tulu ja kogu kaudset kasu, sealhulgas otsese tulu hilisemat reinvesteeringut ja muundamist, kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2018/1805¹⁰ sätestatud määratlustega. Tulu peaks seetõttu hõlmama igasugust vara, sealhulgas vara, mis on osaliselt või täielikult muundatud või teisendatud muuks varaks, ja vara, mis on segunenud seaduslikest allikatest saadud varaga, kuni segunenud tulu hinnatud väärtuses. Samuti peaks see hõlmama sissetulekut või muud kasu, mis on saadud kriminaaltulust või varast, milleks selline tulu on muundatud või teisendatud või millega selline tulu on segunenud.

¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. novembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1805, mis käsitleb arestimis- ja konfiskeerimisotsuste vastastikust tunnustamist (ELT L 303, 28.11.2018, lk 1).

- (14) Vara jälitamine ja kindlakstegemine kriminaaluurimise varajases etapis on väga oluline, et teha kiiresti kindlaks kuriteovahendid, tulu või vara, mis võidakse hiljem konfiskeerida, sealhulgas kuritegeliku tegevusega seotud vara, mis asub teistes jurisdiktsioonides, mis läbi hõlbustatakse piiriülest koostööd. Kandmaks hoolt selle eest, et finantsuurimisi peetakse piisavalt prioriteetseteks kõigis liikmesriikides, et võidelda piiriülest laadi kuritegevusega, tuleb nõuda, et pädevad asutused alustaksid kriminaaltulu jälitamist kohe, kui hakatakse kahtlustama kuritegelikku tegevust, millega saadakse tõenäoliselt märkimisväärset majanduslikku kasu. Selleks et teha kindlaks, kas majanduslik kasu on tõenäoliselt märkimisväärne, peaks liikmesriikidel olema võimalik kehtestada oodatava tulu väärtuse miinimumkünnised või lubada pädevatel asutustel neid igal üksikjuhul eraldi hinnata. Selleks et võimaldada piisavat paindlikkust finantsuurimiste algatamisel, peaks liikmesriikidel olema võimalik piirata kohaldamisala selliste kuritegude uurimisega, mis on tõenäoliselt toime pandud kuritegeliku ühenduse raames. Tulemusliku finantsuurimise tagamiseks peaksid liikmesriigid eraldama vajalikud rahalised, tehnilised ja inimressursid.

- (15) Liidu piiravate meetmete tulemusliku kohaldamise tagamiseks on liit kehtestanud ühised miinimumnormid, et määratleda liidu piiravaid meetmeid rikkuv kuritegelik käitumine. Selleks et hõlbustada liidu piiravate meetmete rikkumisega seotud kuritegude avastamist, on oluline anda kriminaaltulu tuvastamise üksustele volitused selliste isikute ja üksuste vara jälitamiseks ja kindlakstegemiseks, kelle suhtes kohaldatakse kõnealuseid meetmeid, riiklike pädevate asutuste taotlusel, mis põhineb viidetel ja põhjendatud alustel, mis lubavad arvata, et sellised kuriteod on toime pandud. Nimetatud volitused ei tohiks piirata riigisisese õiguse alusel kehtestatud menetlusnõudeid ja kaitsemeetmeid, sealhulgas kriminaalmenetluse algatamist käsitlevaid norme või vajaduse korral kohtu loa saamise nõuet.
- (16) Võttes arvesse, et vara tõhusaks jälitamiseks ja kindlakstegemiseks võib olla vaja võtta selliseid jälitamis- ja kindlakstegemismeetmeid, mille puhul on vajalik teiste asutuste sekkumine, on oluline, et kriminaaltulu tuvastamise üksused saaksid taotleda asjaomastelt asutustelt koostöö tegemist. Selliste taotluste esitamise tingimuste suhtes kohaldataks riigisisest õigust. Liikmesriigid võivad kaasata oma kriminaaltulu tuvastamise üksuste töötajate hulka nii õiguskaitse- kui ka õigusasutuste esindajaid või luua kriminaaltulu tuvastamise üksusi nii õiguskaitseasutustes kui ka kohtusüsteemis.

- (17) Kuna kuritegelike ühenduste kasutatavad rahalised vahendid on laadilt riikidevahelised, peaksid liikmesriigid vahetama kiiresti teavet, mis võib aidata kindlaks teha kuriteovahendid ja kriminaaltulu ning muu vara, mille omanikud on või mida kontrollivad kurjategijad. Selleks on vaja anda kriminaaltulu tuvastamise üksustele volitus jälitada ja teha kindlaks vara, mis võidakse hiljem konfiskeerida, tagada neile selgetel tingimustel juurdepääs vajalikule teabele ning kehtestada normid, mis käsitlevad omal algatusel või taotluse alusel toimuvat kiiret teabevahetust nende vahel. Kiireloomulistel juhtudel, kus on olemas vara kadumise oht, tuleks teabe taotlusele vastata nii kiiresti kui võimalik ja mitte hiljem kui kaheksa tunni jooksul. Kriminaaltulu tuvastamise üksustele kehtestatud nõude jälitada ja kindlaks teha kuriteovahendid, tulu või vara, mille kohta teine liikmesriik on teinud või võib teha arestimis- või konfiskeerimisotsuse, eesmärk on hõlbustada teiste liikmesriikide arestimisotsuste ettevalmistamist või täitmist, kuid see ei tähenda kohustust selliseid otsuseid määruse (EL) 2018/1805 kohaselt tunnustada.

- (18) Selleks et teha tulemuslikke kriminaaltulu jälitamisega seotud uurimisi ja kiiresti vastata piiriülestele taotlustele, peaks kriminaaltulu tuvastamise üksustel olema juurdepääs teabele, mis on vajalik, et teha kindlaks sellise vara olemasolu, omanik või kontrollija, mille kohta on tehtud või võidakse teha arestimis- või konfiskeerimisotsus. Seepärast peaks kriminaaltulu tuvastamise üksustel olema kohene ja otsene juurdepääs asjaomastele andmetele, nagu kinnisvarateave, riiklikud rahvastikuregistrid, äriandmebaasid ja sõidukite andmebaasid, lisaks juurdepääsule pangakontode teabele vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile (EL) 2019/1153¹¹ ning tegelikult kasu saavaid omanikke käsitlevale teabele vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile (EL) 2015/849¹². Juurdepääsu ja otsinguid tuleks lugeda koheseks ja otseseks muu hulgas siis, kui registreid haldavad riiklikud asutused edastavad teabe pädevatele asutustele kiiresti automaatse mehhanismi abil, tingimusel et ühelgi vahendaval asutusel ei ole võimalik taotletud andmeid või esitatavat teavet mõjutada. Lisaks peaksid liikmesriigid tagama, et kriminaaltulu tuvastamise üksustel on kiire juurdepääs kas koheselt ja otse või taotluse alusel muule teabele, mis võib olla väärtuslik asjaomase vara kindlakstegemiseks, näiteks teave hüpoteekide ja laenude kohta, tolliandmed või teave elektrooniliste ülekannete ja kontode saldode kohta, samuti maksuandmed, sotsiaalkindlustusandmed ja õiguskaitsealane teave.

¹¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/1153, millega kehtestatakse normid finants- ja muu teabe kasutamise hõlbustamiseks teatavate kuritegude tõkestamisel, avastamisel, uurimisel ja nende eest vastutusele võtmisel ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu otsus 2000/642/JSK (ELT L 186, 11.7.2019, lk 122).

¹² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2015. aasta direktiiv (EL) 2015/849, mis käsitleb finantssüsteemi rahapesu või terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise tõkestamist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 648/2012 ja tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2005/60/EÜ ja komisjoni direktiiv 2006/70/EÜ (ELT L 141, 5.6.2015, lk 73).

Maksuandmete, riiklike sotsiaalkindlustusandmete ja õiguskaitsealase teabe puhul peaks liikmesriikidel olema võimalik põhjendatud taotluste alusel otsustada anda kriminaaltulu tuvastamise üksustele juurdepääsu sellisele teabele ning lubada sellist teavet valdavatel asutustel teatavatel tingimustel keelduda sellisele teabele juurdepääsu andmisest, et tagada uurimiste terviklikkus, teise liikmesriigi või kolmanda riigi esitatud teabe konfidentsiaalsus ning teabetaotluste proportsionaalsus seoses füüsilise või juriidilise isiku õigustatud huvidega. Teabele juurdepääsu suhtes tuleks kohaldada spetsiaalseid kaitsemeetmeid, et ära hoida juurdepääsuõiguste väärkasutus. Sellised kaitsemeetmed täiendavad Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2016/680¹³ artikli 25 kohaseid nõudeid pidada logisid andmetega tutvumiseks ja neis otsingute tegemiseks. Juurdepääsu andmine kõnealusele teabele ei takista liikmesriike kohaldamast juurdepääsu suhtes riigisiseses õiguses sätestatud menetluslikke tagatiseid, võttes nõuetekohaselt arvesse kriminaaltulu tuvastamise üksuste vajadust vastata kiiresti piiriülestele taotlustele. Menetluslike tagatiste rakendamine ei tohiks mõjutada kriminaaltulu tuvastamise üksuste suutlikkust vastata teistest liikmesriikidest laekunud taotlustele, eriti kui need on kiireloomulised.

¹³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/680, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset seoses pädevates asutustes isikuandmete töötlemisega süütegude tõkestamise, uurimise, avastamise ja nende eest vastutusele võtmise või kriminaalkaristuste täitmisele pööramise eesmärgil ning selliste andmete vaba liikumist ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu raamotsus 2008/977/JSK (ELT L 119, 4.5.2016, lk 89).

- (19) Selleks et tagada kriminaaltulu tuvastamise üksuste vahel jagatava teabe turvalisus, peaks kõigil kriminaaltulu tuvastamise üksustel olema otsene juurdepääs turvalisele teabevahetusvõrgule (SIENA), mida haldab Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/794¹⁴ kohaselt Europol. Käesoleva direktiivi kohases kriminaaltulu tuvastamise üksuste vahelises teabevahetuses tuleks alati kasutada SIENA-t või, kui see on erandjuhul vajalik, muid turvalisi kanaleid. Muu turvalise kanali kasutamine võib erandjuhul olla vajalik näiteks siis, kui teise sidekanali ajutist kasutamist nõuab teabetaotluse kiireloomulisus või kui teabevahetus tingib kolmandate riikide või rahvusvaheliste organisatsioonide kaasamist või kui on objektiivseid põhjuseid arvata, et selline kaasamine on vajalik hilisemas etapis. Viidet SIENA-le tuleks tõlgendada nii, et see kehtib ka selle õigusjärglase kohta, juhul kui SIENA asendatakse.

¹⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. mai 2016. aasta määrus (EL) 2016/794, mis käsitleb Euroopa Liidu Õiguskaitsekoostöö Ametit (Europol) ning millega asendatakse ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu otsused 2009/371/JSK, 2009/934/JSK, 2009/935/JSK, 2009/936/JSK ja 2009/968/JSK (ELT L 135, 24.5.2016, lk 53).

- (20) Võttes arvesse kiirust, millega kurjategijad liigutavad kriminaaltulu jurisdiktsioonide vahel, peaksid liikmesriigid tagama, et kriminaaltulu tuvastamise üksused vahetavad kiiresti teavet, mis on vajalik nende ülesannete täitmiseks. Erandjuhtudel võib kriminaaltulu tuvastamise üksusel olla objektiivselt põhjendatud keelduda teabe esitamisest teisele teavet taotlevale kriminaaltulu tuvastamise üksusele, kui see kahjustaks taotluse saanud kriminaaltulu tuvastamise üksusele asukohaliikmesriigi julgeolekuhuve, ohustaks pooleliolevaid uurimisi või jälitusmenetlusi, seaks otseselt ohtu isiku elu või kehalise puutumatuse või oleks ilmselgelt ebaproportsionaalne või ebaoluline seda eesmärki silmas pidades, milleks teavet on taotletud. Vajalikkuse ja proportsionaalsuse põhimõtte järgimise hindamisel peaksid kriminaaltulu tuvastamise üksused rakendama hoolsuskohustust, sealhulgas seoses põhiõiguste austamisega.
- (21) Arestimine ja konfiskeerimine on käesolevas direktiivis iseseisvad mõisted, mis ei tohiks takistada liikmesriike kasutamast käesoleva direktiivi rakendamisel vahendeid, mida käsitatakse karistuste või muud liiki meetmetena riigisisese õiguse kohaselt.

- (22) Konfiskeerimine viib vara lõpliku äravõtmiseni. Vara säilitamine võib olla siiski konfiskeerimise eeltingimus ja see on sageli vajalik konfiskeerimisotsuse tulemuslikuks täitmiseks. Vara säilitatakse arestimise teel. Selleks et vara ei saaks kaduda, peaks liikmesriikide pädevatel asutustel, kelle hulka võivad kuuluda kriminaaltulu tuvastamise üksused, olema õigus võtta viivitamatuid meetmeid, sealhulgas näiteks anda korraldusi, vara säilitamiseks kuni arestimisotsuse tegemiseni. Võttes arvesse sellise meetme erandlikku laadi, peaksid liikmesriigid piirama selle ajutist kehtivust.
- (23) Kui pädevad asutused ei suuda viivitamata meetmeid võtta, peaksid liikmesriigid lubama kriminaaltulu tuvastamise üksustel selliseid meetmeid võtta. Sellised meetmed võivad olla vajalikud eelkõige juhul, kui kriminaaltulu tuvastamise üksus on teise liikmesriigi kriminaaltulu tuvastamise üksuse taotlusel jälitanud ja kindlaks teinud kriminaaltulu, mis võib väga kiiresti kaduda, näiteks krüptovara, ning kui taotluse saanud kriminaaltulu tuvastamise üksuse asukohaliikmesriigi pädevad asutused ei saa võtta viivitamata meetmeid, kuna selles liikmesriigis kriminaaluurimist ei toimu. Kriminaaltulu tuvastamise üksustel peaks olema võimalik tagada vara kuni määruse (EL) 2018/1805 kohase Euroopa arestimisotsuse tegemiseni.

- (24) Kuna arestimisotsusega riivatakse omandiõigust, ei tohiks selliseid ajutisi meetmeid kohaldada kauem, kui on vaja vara säilitamiseks selle võimaliku hilisema konfiskeerimise eesmärgil. Selliste ajutiste meetmete kohaldamiseks võib olla vajalik liikmesriigi kohtu kontroll tagamaks, et eesmärk vältida vara kadumist oleks endiselt täidetud.
- (25) Arestimeetmete rakendamine ei tohiks piirata võimalust käsitada konkreetset vara kogu menetluse jooksul tõendina, tingimusel et menetluse lõpus tehakse see vara konfiskeerimisotsuse täitmise jaoks kättesaadavaks. Vara võib kriminaalmenetluse raames arestida ka selle võimaliku hilisema tagastamise eesmärgil või selleks, et kindlustada kuriteoga tekitatud kahju hüvitamine.
- (26) Lisaks konfiskeerimismeetmetele, mis võimaldavad ametiasutustel lõpliku süüdimõistva otsuse alusel võtta kurjategijatelt ära kuriteovahendid või kriminaaltulu, on vaja võimaldada konfiskeerida kuriteovahendite või kriminaaltuluga samaväärse väärtusega vara, kui ei ole võimalik konfiskeerida selliseid kuriteovahendeid ja sellist kriminaaltulu. Liikmesriigid võivad ette näha samaväärse väärtusega vara konfiskeerimise kuriteovahendite ja tulu konfiskeerimist täiendava meetmena või selle alternatiivina, nagu on asjakohane vastavalt riigisisesele õigusele.

- (27) Käesoleva direktiivi rakendamisel seoses sellise vara konfiskeerimisega, mille väärtus vastab kuriteovahendite väärtusele, võiksid asjakohased sätted olla kohaldatavad, kui asja konkreetseid asjaolusid silmas pidades on selline meede proportsionaalne, võttes arvesse eelkõige asjaomaste kuriteovahendite väärtust. Liikmesriigid võivad samuti võtta arvesse seda, kas ja millises ulatuses süüdimõistetu on vastutav kuriteovahendite konfiskeerimise võimatuks muutmise eest.

- (28) On laialt levinud praktika, et kahtlustatav või süüdistatav annab vara või tulu konfiskeerimise vältimiseks üle asjast teadlikule kolmandale isikule. Omandamisega kolmanda isiku poolt on tegemist näiteks siis, kui kolmas isik on omandanud kahtlustatavalt või süüdistatavalt vara otseselt või kaudselt näiteks vahendaja kaudu, sealhulgas juhul, kui kuritegu on sooritatud kolmanda isiku nimel või tema kasuks, ning süüdistataval ei ole vara, mida saab konfiskeerida. Selline konfiskeerimine peaks olema võimalik vähemalt sellistel juhtudel, kui on kindlaks tehtud, et asjaomased kolmandad isikud teadsid või oleks pidanud teadma, et üleandmise või omandamise eesmärk oli vältida konfiskeerimist. Seda, kas kolmandal isikul oli või oleks pidanud olema selline teadmine, tuleks hinnata lähtudes konkreetsetest faktilistest asjaoludest, sealhulgas sellest, et üleandmine toimus tasuta või turuhinnaga võrreldes märkimisväärselt ebaproportsionaalse summa eest, et vara anti üle lähedalt seotud isikutele või et see jäi kahtlustatava või süüdistatava tegeliku kontrolli alla. Vara üleandmine kahtlustatava või süüdistatavaga lähedalt seotud isikutele võib hõlmata üleandmist pereliikmetele või füüsilistele isikutele, kellel on kahtlustatava või süüdistatavaga õiguslikud suhted või muud tihedad ärisuhted, või üleandmist juriidilistele isikutele, kus kahtlustatav või süüdistatav isik või pereliige kuulub haldus-, juhtimis- või järelevalveorganisse. Kolmandalt isikult konfiskeerimist käsitlevaid norme tuleks kohaldada nii füüsiliste kui ka juriidiliste isikute suhtes, piiramata kolmandate isikute õigust olla ära kuulatud, sealhulgas õigust nõuda asjaomase vara omandiõigust. Igal juhul tuleks riigisisese õiguse kohaselt kaitsta heausksete kolmandate isikute õigusi.

- (29) Kuritegelikud ühendused osalevad mitmesuguses kuritegelikus tegevuses. Selleks et tulemuslikult võidelda organiseeritud kuritegevuse vastu, on võimalikud olukorrad, mille puhul on asjakohane, et pärast süüdimõistmist kuriteos, mis võib tuua majanduslikku kasu, ei konfiskeerita mitte üksnes konkreetse kuriteoga seotud vara, sealhulgas kriminaaltulu või kuriteovahendid, vaid ka muu vara, mille puhul kohus otsustab, et see on saadud kuritegeliku käitumise tulemusena. Selline laiendatud konfiskeerimine peaks olema võimalik juhul, kui kohus on veendunud, et asjaomane vara on saadud kuritegeliku käitumise tulemusena, ilma et oleks nõutav süüdimõistmine sellise kuritegeliku käitumise eest. Asjaomane kuritegelik käitumine võib seisneda mis tahes kuriteos. Üksikuid kuritegusid ei ole vaja tõendada, kuid kohus peab olema veendunud, et kõnealune vara on saadud sellise kuritegeliku käitumise tulemusena. Sellega seoses peab kohus kaaluma kohtuasja konkreetseid asjaolusid, sealhulgas fakte ja olemasolevaid tõendeid, mille alusel võib teha laiendatud konfiskeerimise otsuse. Asjaolu, et isiku vara ei ole proportsionaalne selle isiku seadusliku sissetulekuga, võib olla üheks asjaoluks, mille alusel kohus võib järeldada, et kõnealune vara on saadud kuritegeliku käitumise tulemusena. Liikmesriigid võiksid samuti sätestada nõude määrata teatav ajavahemik, mille jooksul on võimalik vara pidada kuritegeliku käitumise tulemusena saadud varaks.

- (30) Konfiskeerimine peaks olema võimalik juhul, kui lõplikku süüdimõistvat otsust ei ole võimalik teha kahtlustatava või süüdistatava haiguse, menetlusest kõrvalehoidumise või surma tõttu. Konfiskeerimine peaks olema võimalik ka olukorras, kus riigisiseses õiguses asjaomaste kuritegude puhul ette nähtud aegumistähtajad on lühemad kui 15 aastat ning on pärast kriminaalmenetluse algatamist möödunud. Konfiskeerimine peaks sellistel juhtudel olema lubatud üksnes juhul, kui kriminaalmenetlus oleks võinud viia lõpliku süüdimõistva kohtuotsuseni, kui selliseid asjaolusid ei oleks esinenud, vähemalt kuritegude puhul, mis oleksid otseselt või kaudselt võinud tuua olulist majanduslikku kasu, ning kui kohus on veendunud, et konfiskeeritavad kuriteovahendid, tulu või vara on saadud kuriteo tulemusel või on sellega otseselt või kaudselt seotud. Haiguse või menetlusest kõrvalehoidumise korral peaks sellise konfiskeerimise võimaldamise kohustuse täitmiseks olema piisav, kui liikmesriigis on võimalik tagaseljamenetlus. Oluline on meelde tuletada, et rahvusvahelised organid on osutanud, et võimalus konfiskeerida ilma süüdimõistva kohtuotsuseta võib aidata kõrvaldada puutumatusest ja amnestiast tulenevad takistused ebaseadusliku tulu konfiskeerimisel.
- (31) Käesoleva direktiivi kohaldamisel tuleks käsitada haigust kahtlustatava või süüdistatava võimetusena võtta osa kriminaalmenetlusest pika aja jooksul, mistõttu on oht, et riigisiseses õiguses kriminaalvastutusele sätestatud aegumistähtajad mööduvad ning kõnealused menetlused ei saa jätkuda.

- (32) Olukordades, kus artiklites 12–15 sätestatud konfiskeerimismeetmeid ei kohaldata riigisiseses õiguses kindlaks määratud õiguslikel või faktilistel põhjustel, peaks siiski olema võimalik konfiskeerida vara, mis on kindlaks tehtud või, kui riigisisene õigussüsteem nõuab arestimist, arestitud kuriteo uurimise raames, tuginedes tõenditele, et vara võib olla saadud kuritegelikust käitumisest. Selline vara tuleks konfiskeerida, kui kohus on veendunud, et vara on saadud kuritegeliku ühenduse raames toime pandud kuritegelikust käitumisest ja kui selline käitumine võib otseselt või kaudselt tuua märkimisväärset majanduslikku kasu. Selle kindlakstegemisel, kas kuritegelik käitumine võib tuua märkimisväärset majanduslikku kasu, võivad liikmesriigid võtta arvesse kõiki asjaomaseid asjaolusid, sealhulgas kuriteo toimepanemise meetodit, näiteks seda, kas kuritegu pandi toime organiseeritud kuritegevuse raames või kavatsusega saada kuritegevusest regulaarset tulu. Liikmesriigid peaksid võimaldama sellise seletamatu päritoluga vara konfiskeerimist, kui uurimine, mille käigus vara kindlaks tehti, on seotud käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluva kuriteoga, mille eest määratava karistuse ülemmäär on vähemalt nelja-aastane vabadusekaotus. See tingimus tagab võimaluse konfiskeerida seletamatu päritoluga vara teatavale raskusastmele vastavate kuritegude kriminaaluurimise käigus.

- (33) Käesolevat direktiivi rakendavate riigisiseste normide kohaldamisel võivad riiklikud pädevad asutused otsustada mitte nõuda ega täide viia seletamatu päritoluga vara konfiskeerimist, kui käesolevas direktiivis sätestatud normide kohaldamine oleks konkreetsel juhul ilmselgelt ebamõistlik või ebaproportsionaalne. Liikmesriigid võivad samuti ette näha nõude määrata teatav ajavahemik, mille jooksul võib vara pidada sellise kuritegeliku käitumise tulemusena saadud varaks. Liikmesriigid peaksid tagama puudutatud isiku asjakohaste menetlusõiguste austamise. Heausksete kolmandate isikute õigusi tuleks kaitsta riigisisese õiguse kohaselt.

- (34) Kuigi seletamatu päritoluga vara konfiskeerimise eeltingimuseks ei peaks olema, et konkreetse kuriteo toimepanek on tõendatud, peavad eksisteerima piisavad faktilised asjaolud, et kohus oleks veendunud, et asjaomane vara on saadud kuriteo tulemusena. Asjaomane kuritegelik käitumine võib seisneda mis tahes kuriteos, mis on toime pandud kuritegeliku ühenduse raames ja mis võib tuua märkimisväärset majanduslikku kasu, kujutades seega endast rasket õigusrikkumist. Otsustades selle üle, kas vara tuleks konfiskeerida, peaksid liikmesriikide kohtud arvesse võtma kõiki juhtumi asjakohaseid asjaolusid, sealhulgas olemasolevaid tõendeid ja konkreetseid fakte, näiteks seda, et vara väärtus on isiku seadusliku sissetulekuga võrreldes silmatorkavalt ebaproportsionaalne. Teine oluline asjaolu, mida võiks arvesse võtta, on vara usutava seadusliku allika puudumine, sest seaduslikult omandatud vara päritolu saab tavaliselt põhjendada. Oluline võib olla ka isiku seos kuritegeliku ühenduse tegevusega ning muud asjaolud nagu vara leidmise olukord või andmed kuritegelikus tegevuses osalemise kohta. Hindamine peaks toimuma igal üksikjuhul eraldi, sõltuvalt juhtumi asjaoludest. Liikmesriikidel peaks olema võimalik otsustada lubada seletamatu päritoluga vara konfiskeerimist kriminaalmenetluse lõpetamise korral või teha sellise konfiskeerimise kohta otsus kuriteo osas toimuvast kriminaalmenetlusest eraldi.
- (35) Käesolev direktiiv ei takista liikmesriike võtmast meetmeid, mis võimaldavad konfiskeerida seletamatu päritoluga vara seoses muude kuritegude või asjaoludega. Käesoleva direktiivi reguleerimisese piirdub kriminaalasjades läbiviidavate menetlustega ning käesolev direktiiv ei kohaldu seega tsiviilasjade menetlemise käigus kohaldatavate konfiskeerimismeetmete suhtes, mida liikmesriigid võivad rakendada.

- (36) Arestitava ja konfiskeeritava vara jälitamine ja kindlakstegemine peaks olema võimalik ka pärast kuriteos lõplikku süüdimõistmist või pärast menetlust, mis hõlmab konfiskeerimist ilma süüdimõistva otsuseta. See ei takista liikmesriike kehtestamast pärast menetluses tehtud lõplikku süüdimõistvat otsust või lõplikku otsust konfiskeerimise kohta ilma süüdimõistva otsuseta mõistlikke tähtaegu, mille möödumisel ei ole jälitamine ja kindlakstegemine enam võimalik.
- (37) Arvestades, et kuritegelik tegevus võib ohvritele suurt kahju tekitada, on oluline kaitsta nende õigusi, sealhulgas õigust hüvitisele ja tagastamisele. Seepärast peaksid liikmesriigid võtma asjakohaseid meetmeid tagamaks, et vara jälitamise, arestimise ja konfiskeerimise menetlustes, sealhulgas piiriüleste juhtumite puhul, võetakse arvesse ohvrite nõudeid vara tagastamiseks ja hüvitise saamiseks, mis on esitatud isiku vastu, kelle suhtes kohaldatakse kuriteo tõttu konfiskeerimismeedet. Lisaks on ohvritele hüvitise maksmise ja vara tagastamise hõlbustamiseks vaja lihtsustada sellise vara jälitamist, mis võib muutuda selliste nõuete esemeks, ning teabevahetust kriminaaltulu jälitamise eest vastutavate pädevate asutuste ja ohvrite nõuete üle otsustamiseks või selliste otsuste täitmiseks pädevate asutuste vahel.

- (38) Konfiskeeritud vara ühiskondlik taaskasutamine saadab üldsusele nähtava sõnumi selliste väärtuste tähtsusest nagu õigus ja seaduslikkus, kinnitab veel kord õigusriigi ülimuslikkust kogukondades, mida organiseeritud kuritegevus otsesemalt puudutab, ning suurendab nende kogukondade vastupanuvõimet kuritegevuse imbumise vastu sotsiaal- ja majandusstruktuuridesse, nagu on täheldatud nendes liikmesriikides, kus ühiskondlikku taaskasutamise meetmeid juba kasutatakse. Seetõttu innustatakse liikmesriike võtma vajalikke meetmeid, mis võimaldavad konfiskeeritud vara kasutada avalikes huvides või sotsiaalsetel eesmärkidel, nii et konfiskeeritud vara saaks säilitada riigivarana õigusemõistmise, õiguskaitse, avalike teenuste, sotsiaalsetel või majanduslikel eesmärkidel või anda sellise konfiskeeritud vara üle selle asukohajärgse omavalitsuse või piirkonna ametiasutustele, et kõnelused asutused saaksid seda sellistel eesmärkidel kasutada, sealhulgas üleandmiseks sotsiaalsetes huvides tööd tegevatele organisatsioonidele. Konfiskeeritud vara kasutamine sellistel eesmärkidel ei piira liikmesriikide eelarveautonoomiat.
- (39) Samuti peaks liikmesriikidel olema võimalik kasutada konfiskeeritud vara selleks, et toetada mehhanisme, millega toetatakse kolmandaid riike, keda mõjutavad olukorrad, mille suhtes on vastu võetud liidu piiravad meetmed, kui toimepandud kuritegu on otseselt või kaudselt seotud kõnealuse olukorraga. Komisjon peaks hõlbustama koostööd liikmesriikide vahel ja kolmandate riikidega ning võiks anda suuniseid selliste kolmandate riikide toetamiseks kasutada olevate kõige mõjusamate menetluste ja finantsmehhanismide kohta, et edendada konfiskeeritud kuriteovahendite, tulu või vara kasutamist sel eesmärgil.

- (40) Liikmesriike julgustatakse võtma asjakohaseid meetmeid takistamiseks seda, et vara võõrandamisel pärast konfiskeerimisotsust omandavad selle otseselt või kaudselt isikud, kes on süüdi mõistetud kriminaalmenetluses, mille käigus vara arestiti. Sellised meetmed võivad piirduda teatavat väärtust ületava varaga ning võivad hõlmata teatavat liiki üksuste väljajätmist vara müügis osalemisest, ostjalt dokumentide nõudmist või ostja ja süüdimõistetu vaheliste seoste hindamist. Liikmesriigid võivad selliseid meetmeid kohaldada ka arestitud vara müügi suhtes.
- (41) Kandmaks hoolt selle eest, et vara, mille kohta on tehtud või mille kohta võidakse teha arestimis- või konfiskeerimisotsus, säilitab oma majandusliku väärtuse, peaksid liikmesriigid kehtestama tulemuslikud haldusmeetmed. Kõnealused meetmed hõlmavad selliste üksuste, nagu ettevõtjad, tõhusat juhtimist, mis peaksid tegevust jätkama, võttes samal ajal vajalikke meetmeid tagamaks, et kahtlustatav või süüdistatav ei saa sellise üksuse käimasolevast tegevusest otsest ega kaudset kasu, või vajaduse korral järelevalvemeetmeid seoses sellise üksuse kontrollimisega.

- (42) Kui see on põhjendatud tulenevalt vara olemusest, sealhulgas selle väärtusest või sellest, et on vajalikud haldamise eritingimused, tuleks hinnata haldamiskulude minimeerimise ja vara väärtuse säilitamise võimalusi, tehes seda arestimisotsuse ettevalmistamisel või hiljemalt põhjendamatult viivitusega pärast arestimisotsuse täitmist. Kõnealuse hindamise eesmärk on esitada pädevatele asutustele asjakohased kaalutlused, mida tuleb arvesse võtta enne arestimisotsuse tegemist või täitmist, selle tegemise või täitmise ajal või pärast selle tegemist või täitmist. Liikmesriigid võivad anda suunised selle kohta, kuidas selline hindamine tuleks läbi viia, võttes arvesse arestitava varaga seotud asjaolusid ja tagades, et kõnealune hindamine ei ohusta arestimisotsuse õigeaegset täitmist.

- (43) Olukorras, kui võib mõistlikult eeldada, et arestitud vara on kiiresti riknev või selle väärtus kahaneb kiiresti, selle säilitamise kulud ei ole proportsionaalsed tema eeldatava väärtusega konfiskeerimise hetkel, seda on liiga keeruline hallata või seda on lihtne asendada, peaksid liikmesriigid võimaldama selle vara enne lõplikku konfiskeerimisotsust müüa. Kooskõlas riigisisese õigusega võib eriomast laadi vara müügi kohta otsuse tegemiseks olla vaja riikliku pädeva asutuse eelnevat heakskiitu. Enne sellise otsuse tegemist peaksid liikmesriigid tagama, et puudutatud isikut teavitatakse, välja arvatud juhtudel, kui puudutatud isik on menetlusest kõrvale hoidunud või teda ei ole võimalik leida, ning et talle antakse võimalus esitada oma seisukohad enne müüki, välja arvatud kiireloomulistel juhtudel. Liikmesriigid peaksid ette nägema enneaegse müügi otsuse edasikaebamise võimaluse. Liikmesriigid peaksid sätestama võimaluse, et kohus peatab sellise otsuse täitmise, näiteks juhul, kui see on vajalik puudutatud isiku õigustatud huvide kaitsmiseks, eelkõige korvamatu kahju ohu korral. Liikmesriigid võivad ka seadusega sätestada võimaluse, et otsuse edasikaebamisel selle täitmine peatatakse. Liikmesriikidel peaks olema võimalik nõuda arestitud vara haldamise kulud sisse vara omanikult või tegelikult kasu saavalt omanikult, näiteks alternatiivina enneaegsele müügile ja lõpliku süüdimõistva otsuse korral.

- (44) Liikmesriigid peaksid looma või määrama ühe või mitu pädevat asutust, mis toimivad kriminaaltulu haldamise üksustena, eesmärgiga moodustada spetsialiseerunud asutused, kelle ülesanne on hallata arestitud ja konfiskeeritud vara, et tulemuslikult hallata enne konfiskeerimist arestitud vara ning säilitada selle väärtus kuni lõpliku konfiskeerimisotsuse tegemiseni ja vara võõrandamiseni selle otsuse alusel. Ilma et see piiraks liikmesriikide riigisiseste haldusstruktuuride rakendamist, peaksid kriminaaltulu haldamise üksused olema kas ainsad asutused, kes tegelevad arestitud ja konfiskeeritud vara haldamisega, või toetama detsentraliseeritud osalejaid kooskõlas riigisisese halduskorraldusega, samuti peaksid nad pakkuma asjaomastele asutustele tuge planeerimisel. Käesoleva direktiiviga ei määrata kindlaks kriminaaltulu haldamise üksuste õiguslikku või institutsioonilist olemust ning see ei piira liikmesriikide institutsionaalseid süsteeme.
- (45) Käesolevas direktiivis austatakse põhiõigusi ning järgitakse põhimõtteid, mida on tunnustatud Euroopa Liidu põhiõiguste hartas (edaspidi „põhiõiguste harta“) ning Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioonis, nagu seda on tõlgendatud Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikas. Käesolevat direktiivi tuleks rakendada kooskõlas nende õiguste ja põhimõtetega.

- (46) Arestimis- ja konfiskeerimisotsused mõjutavad oluliselt kahtlustatavate ja süüdistatavate õigusi ning teatavatel juhtudel ka selliste kolmandate isikute või muude isikute õigusi, keda ei ole kohtu alla antud. Käesoleva direktiiviga tuleks ette näha spetsiaalsed kaitsemeetmed ja õiguskaitsevahendid, et tagada selliste isikute põhiõiguste kaitse käesoleva direktiivi rakendamisel kooskõlas põhiõiguste harta artiklites 47 ja 48 sätestatud õigusega õiglasele kohtulikule arutamisele ja tõhusale õiguskaitsevahendile ning süütuse presumptsiooniga.
- (47) Arestimis-, konfiskeerimis- või enneaegse müügi otsusest tuleks puudutatud isikut põhjendamatult viivitusega teavitada. Liikmesriikidel peaks siiski olema võimalik anda pädevatele asutustele õigus arestimisotsuste puudutatud isikule teatavakstegemine edasi lükata, kui see on uurimise seisukohast vajalik. Kõnealustest otsustest teavitamise eesmärk on muu hulgas võimaldada puudutatud isikul need vaidlustada. Seepärast tuleks otsusest teavitamisel üldjuhul nimetada asjaomase otsuse tegemise põhjus või põhjused. Kui puudutatud isik või tema asukoht on teadmata või kui iga puudutatud isiku teavitamine tooks kaasa pädeva asutuse ebaproportsionaalselt suure koormuse, peaks teavitamine olema võimalik avaliku teadaande kaudu.

- (48) Puudutatud isikul peaks olema reaalne võimalus arestimis-, konfiskeerimis- või enneaegse müügi otsus vaidlustada. Olukorras, kus kõik kuriteo koosseisu elemendid on olemas, kuid süüdimõistvat otsust ei ole võimalik teha, peaks kahtlustataval või süüdistataval olema võimalus olla ära kuulatud enne konfiskeerimisotsuse tegemist, kui see on võimalik. Laiendatud konfiskeerimist ja seletamatu päritoluga vara konfiskeerimist käsitlevate sätete kohaste konfiskeerimisotsuste puhul peaksid asjaolud, mida puudutatud isik võib konfiskeerimisotsuse kohtus vaidlustamisel vaidlustada, hõlmama ka konkreetseid fakte ja olemasolevaid tõendeid, mille alusel käsitatakse asjaomast vara kuritegeliku käitumise tulemusel saadud varana.
- (49) Käesoleva direktiivi rakendamisel võivad liikmesriigid sätestada, et erandjuhtudel ei tuleks konfiskeerimisotsust teha või täita, kui vastavalt riigisisesele õigusele põhjustaks see puudutatud isikule põhjendamatuid raskusi, tuginedes konkreetse juhtumi asjaoludele.
- (50) Kuigi liikmesriigid on kohustatud tagama, et isikutel, kelle vara käesoleva direktiiviga sätestatud meetmed puudutavad, on õigus kaitsjale kogu arestimis- ja konfiskeerimismenetluse vältel, ei mõjuta käesolev direktiiv tasuta antava õigusabi suhtes kohaldatavaid norme.

- (51) Käesolevat direktiivi tuleks rakendada, ilma et see piiraks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivide 2010/64/EL,¹⁵ 2012/13/EL,¹⁶ 2012/29/EL,¹⁷ 2013/48/EL,¹⁸ 2014/60/EL,¹⁹ (EL) 2016/343,²⁰ (EL) 2016/800²¹ ning (EL) 2016/1919²² kohaldamist.

-
- ¹⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. oktoobri 2010. aasta direktiiv 2010/64/EL õiguse kohta suulisele ja kirjalikule tõlkele kriminaalmenetluses (ELT L 280, 26.10.2010, lk 1).
- ¹⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2012. aasta direktiiv 2012/13/EL, milles käsitletakse õigust saada kriminaalmenetluses teavet (ELT L 142, 1.6.2012, lk 1).
- ¹⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta direktiiv 2012/29/EL, millega kehtestatakse kuriteohvrite õiguste ning neile pakutava toe ja kaitse miinimumnõuded ning asendatakse nõukogu raamotsus 2001/220/JSK (ELT L 315, 14.11.2012, lk 57).
- ¹⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. oktoobri 2013. aasta direktiiv 2013/48/EL, mis käsitleb õigust kaitsjale kriminaalmenetluses ja Euroopa vahistamismäärusega seotud menetluses ning õigust lasta teavitada vabaduse võtmisest kolmandat isikut ja suhelda vabaduse võtmise ajal kolmandate isikute ja konsulaarasutustega (ELT L 294, 6.11.2013, lk 1).
- ¹⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta direktiiv 2014/60/EL liikmesriigi territooriumilt ebaseaduslikult väljaviidud kultuuriväärtuste tagastamise kohta ja millega muudetakse määrust (EL) nr 1024/2012 (ELT L 159, 28.5.2014, lk 1).
- ²⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/343, millega tugevdatakse süütuse presumptsiooni teatavaid aspekte ja õigust viibida kriminaalmenetluses kohtulikul arutelul (ELT L 65, 11.3.2016, lk 1).
- ²¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. mai 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/800, mis käsitleb kriminaalmenetluses kahtlustatavate või süüdistatavate laste menetluslikke tagatise (ELT L 132, 21.5.2016, lk 1).
- ²² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. oktoobri 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/1919, milles käsitletakse tasuta õigusabi andmist kahtlustatavatele ja süüdistatavatele kriminaalmenetluses ning isikutele, kelle üleandmist taotletakse Euroopa vahistamismäärusega seotud menetluses (ELT L 297, 4.11.2016, lk 1).

- (52) Eriti oluline on, et andmete töötlemisel käesoleva direktiivi alusel on tagatud isikuandmete kaitse vastavalt liidu õigusele. Käesolevas direktiivis sätestatud normid peaksid seetõttu olema kooskõlas direktiiviga (EL) 2016/680. Eelkõige tuleks sätestada, et kriminaaltulu tuvastamise üksused peavad piirduma isikuandmete vahetamisel määruse (EL) 2016/794 II lisa B jao punktis 2 loetletud andmekategooriatega. Käesoleva direktiivi kohaldamisel kohaldatakse liikmesriikide pädevate asutuste, eelkõige kriminaaltulu tuvastamise üksuste poolse isikuandmete töötlemise suhtes direktiivi (EL) 2016/680.

- (53) On eriti tähtis, et isikuandmete kaitse vastavalt liidu õigusele oleks tagatud kogu käesoleva direktiivi kohase teabevahetuse korral. Kui isikuandmete töötlemine toimub kuritegude tõkestamise, uurimise, avastamise ja nende eest vastutusele võtmise või kriminaalkaristuste täitmisele pööramise eesmärgil, kohaldatakse käesoleva direktiivi alusel võetavate meetmete suhtes andmekaitseenorme. Direktiiviga (EL) 2016/680 sätestatakse normid, mis käsitlevad füüsiliste isikute kaitset seoses pädevates asutustes isikuandmete töötlemisega süütegude tõkestamise, uurimise, avastamise ja nende eest vastutusele võtmise või kriminaalkaristuste täitmisele pööramise eesmärgil, kooskõlas isikuandmete töötlemist käsitlevate põhimõtetega, eelkõige seaduslikkuse, õigluse ja läbipaistvuse, eesmärgipärasuse, võimalikult väheste andmete kogumise, õigsuse, säilitamise piirangu, usaldusväärsuse ja konfidentsiaalsuse ning vastutuse põhimõtetega. Kui see on asjakohane, eelkõige isikuandmete töötlemisel kriminaaltulu haldamise üksustes vara haldamise eesmärgil, kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2016/679²³ sätestatud andmekaitseenorme.

²³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1).

- (54) Selleks et kriminaaltulu tuvastamise süsteem oleks tulemuslik, peavad tegema kooskõlastatud jõupingutusi mitmesugused ametiasutused, sealhulgas õiguskaitseasutused, mille hulka kuuluvad toll, maksuasutused ja maksude sissenõudmisega tegelevad asutused oma kriminaaltulu tuvastamise pädevuse piires, kriminaaltulu tuvastamise üksused, õigusasutused ja varahaldusasutused, sealhulgas kriminaaltulu haldamise üksused. Kandmaks hoolt selle eest, et kõigi pädevate asutuste tegevus on koordineeritud, tuleb võtta kriminaaltulu tuvastamise puhul kasutusele strateegilisem lähenemisviis ja edendada asjaomaste asutuste vahelist suuremat koostööd ning saada parem ülevaade kriminaaltulu tuvastamise tulemustest. Samuti on vaja tagada tihedam ja tõhusam koostöö kriminaaltulu tuvastamise üksuste ja kriminaaltulu haldamise üksuste ning teistes liikmesriikides asuvate vastavate asutuste vahel. Seda silmas pidades peaksid liikmesriigid vastu võtma ja korrapäraselt läbi vaatama kriminaaltulu tuvastamise riikliku strateegia, millest juhendada finantsuurimiste ning vara arestimise, konfiskeerimise ja haldamisega seotud meetmete võtmisel, samuti asjaomaste kuriteovahendite, tulu või vara lõplikul võõrandamisel. Liikmesriigid võivad otsustada sellise strateegia asjakohase vormi üle ja võtta arvesse oma põhiseaduslikku raamistikku. Käesoleva direktiiviga tuleks kehtestada sellisesse strateegiasse lisatavad elemendid, näiteks kõigi kriminaaltulu tuvastamisega seotud pädevate asutuste rollide ja kohustuste kirjeldus ning nendevahelise koordineerimise ja koostöö kord, ilma et määrataks kindlaks kõnealuses strateegias esitatava teabe konkreetset liiki. Peale selle peaksid liikmesriigid tagama pädevatele asutustele vajalikud ressursid, et nad saaksid oma ülesandeid täita tulemuslikult. Pädevate asutustena tuleks käsitada asutusi, kellele on vastavalt riigisisesele raamistikule tehtud ülesandeks täita käesolevas direktiivis sätestatud ülesandeid.

- (55) Liikmesriigid peaksid tagama, et kriminaaltulu haldamise üksused ja asjakohasel juhul kriminaaltulu tuvastamise üksused ning muud pädevad asutused, kes täidavad käesoleva direktiivi kohaseid ülesandeid, on võimelised kiiresti saama teavet, mis on vajalik arestitud ja konfiskeeritud vara tõhusaks haldamiseks. Selleks peaksid liikmesriigid looma tõhusad vahendid, näiteks ühe või mitu käesoleva direktiivi kohaselt arestitud ja konfiskeeritud vara registrit.
- (56) Kriminaaltulu tuvastamise, haldamise ja konfiskeerimise raamistiku tulemuslikkuse ja tõhususe hindamiseks on vaja koguda ja avaldada asjakohaseid võrreldavaid statistilisi miinimumandmeid vara arestimise, haldamise ja konfiskeerimise kohta.
- (57) Selleks et toetada komisjoni seoses käesoleva direktiivi rakendamisega ning hõlbustada kriminaaltulu tuvastamise üksuste ja kriminaaltulu haldamise üksuste koostööd ning vahetada parimaid tavasid, tuleks luua kriminaaltulu tuvastamise ja konfiskeerimise koostöövõrgustik. Võrgustik peaks koosnema kriminaaltulu tuvastamise üksuste ja kriminaaltulu haldamise üksuste esindajatest ning selle tööd peaks juhtima komisjon ja asjakohasel juhul Europol. Komisjon võiks kutsuda kõnealuse võrgustiku koosolekutele osalema Eurojusti, Euroopa Prokuratuuri ning asjakohasel juhul Rahapesu ja Terrorismi Rahastamise Tõkestamise Ameti esindajaid.

- (58) Kuritegelikud ühendused tegutsevad piiriülevalt ning omandavad üha sagedamini vara muudes liikmesriikides kui liikmesriik, kus nad asuvad, ja kolmandates riikides. Võttes arvesse organiseeritud kuritegevuse riikidevahelist mõõdet, on tähtis rahvusvaheline koostöö, et võita tagasi tulu ja konfiskeerida finantsvara, mis võimaldab kurjategijatel tegutseda. Seepärast peaksid liikmesriigid tagama, et nii kriminaaltulu tuvastamise üksused kui ka kriminaaltulu haldamise üksused teevad võimalikult suures ulatuses koostööd vastavate asutustega kolmandates riikides, et jälitada, teha kindlaks ja hallata kuriteovahendeid, tulu või vara, mille kohta on tehtud või võidakse teha kriminaalasjades läbiviidavate menetluste raames arestimis- või konfiskeerimisotsus. On oluline, et liikmesriigid kasutaksid olemasolevaid koostööraamistikke ning neid innustatakse arendama või kohandama olemasolevaid kahepoolseid lepinguid või ühinema olemasolevate mitmepoolsete konventsioonidega või kui muud kokkulepet ei ole kehtestatud, sõlmima uusi kahepoolseid lepinguid. Sellega seoses võetud meetmete suhtes kohaldatakse direktiivis (EL) 2016/680 ja, kui see on asjakohane, määruses (EL) 2016/679 sätestatud andmekaitseenorme.

- (59) Kriminaaltulu tuvastamise üksused ja kriminaaltulu haldamise üksused peaksid oma pädevuse piires ja kooskõlas kohaldatava õigusraamistikuga tegema tihedat koostööd ka liidu organite ja asutustega, sealhulgas Europol, Eurojusti ja Euroopa Prokuratuuriga, kui see on vajalik, et jälitada ja kindlaks teha vara piiriüleste uurimiste raames, mida toetavad Europol ja Eurojust, või uurimiste raames, mida toimetab Euroopa Prokuratuur. Liikmesriigid peaksid kooskõlas nõukogu määrusest (EL) 2017/1939²⁴ tulenevate kohustustega tagama, et nende kriminaaltulu tuvastamise üksused täidavad määruses (EL) 2017/1939 sätestatud asjakohaseid kohustusi.
- (60) Tagamaks, et kriminaaltulu jälitamise ja kindlakstegemise, arestimise, konfiskeerimise ja haldamise küsimuses ollakse ühisel seisukohal ning on kehtestatud miinimumstandardid, tuleks käesolevas direktiivis sätestada asjaomaste meetmete tarvis miinimumnormid ja seonduvad kaitsemeetmed. Miinimumnormide vastuvõtmine ei takista liikmesriike andmast kriminaaltulu tuvastamise üksustele või kriminaaltulu haldamise üksustele ulatuslikumaid volitusi või kehtestamast ulatuslikumaid norme arestimise ja konfiskeerimise kohta ega nägemast riigisisese õiguse alusel ette täiendavaid kaitsemeetmeid, tingimusel et sellised riigisisised meetmed ja sätted ei kahjusta käesoleva direktiivi eesmärki.

²⁴ Nõukogu 12. oktoobri 2017. aasta määrus (EL) 2017/1939, millega rakendatakse tõhustatud koostööd Euroopa Prokuratuuri asutamisel (ELT L 283, 31.10.2017, lk 1).

- (61) Kuna käesoleva direktiivi eesmärki, nimelt hõlbustada vara konfiskeerimist kriminaalasjades läbiviidavate menetluste raames, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab seda paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (62) Kuna käesoleva direktiiviga nähakse ette terviklik kogum õigusnorme, mis kattuvad juba kehtivate õigusaktidega, tuleks sellega asendada nõukogu ühismeede 98/699/JSK,²⁵ nõukogu raamotsus 2001/500/JSK,²⁶ raamotsus 2005/212/JSK, otsus 2007/845/JSK ja direktiiv 2014/42/EL liikmesriikide puhul, kelle suhtes käesolev direktiiv on siduv.
- (63) ELi lepingule ja ELi toimimise lepingule lisatud protokolli nr 22 (Taani seisukoha kohta) artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva direktiivi vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav.

²⁵ 3. detsembri 1998. aasta ühismeede 98/699/JSK, mille nõukogu on vastu võtnud Euroopa Liidu lepingu artikli K.3 alusel ja mis käsitleb rahapesu ning kuriteovahendite ja kuritegelikul teel saadud tulu kindlakstegemist, uurimist, blokeerimist, arestimist ja konfiskeerimist (EÜT L 333, 9.12.1998, lk 1).

²⁶ Nõukogu 26. juuni 2001. aasta raamotsus 2001/500/JSK, milles käsitletakse rahapesu ning kuriteovahendite ja kuritegelikul teel saadud tulu kindlakstegemist, uurimist, blokeerimist, arestimist ja konfiskeerimist (EÜT L 182, 5.7.2001, lk 1).

- (64) ELi lepingule ja ELi toimimise lepingule lisatud protokoli nr 21 (Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukoha kohta vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suhtes) artiklite 1 ja 2 ning artikli 4a lõike 1 kohaselt, ja ilma et see piiraks kõnealuse protokoli artikli 4 kohaldamist, ei osale Iirimaa käesoleva direktiivi vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav.
- (65) Euroopa Andmekaitseinspektoriga konsulteeriti kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1725²⁷ artikli 42 lõigetega 1 ja 2 ning ta esitas arvamuse 19. juulil 2022²⁸,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

²⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1725, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning isikuandmete vaba liikumist, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 45/2001 ja otsus nr 1247/2002/EÜ (ELT L 295, 21.11.2018, lk 39).

²⁸ ELT C 425, 8.11.2022, lk 2.

I peatükk

Üldsätted

Artikkel 1

Reguleerimisese

Käesoleva direktiiviga kehtestatakse miinimumnormid vara jälitamiseks ja kindlakstegemiseks, arestimiseks, konfiskeerimiseks ja haldamiseks kriminaalasjades läbiviidavate menetluste raames.

Käesoleva direktiivi kohaldamine ei piira arestimis- ja konfiskeerimismeetmete kohaldamist tsiviil- või haldusasjades läbiviidavate menetluste raames.

Artikkel 2
Kohaldamisala

1. Käesolevat direktiivi kohaldatakse kuritegude suhtes, mis on hõlmatud järgmiste õigusaktidega:
- a) raamotsus 2008/841/JSK;
 - b) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2017/541²⁹;
 - c) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2011/36/EL³⁰;
 - d) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2011/93/EL³¹;
 - e) nõukogu raamotsus 2004/757/JSK³²;

²⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. märtsi 2017. aasta direktiiv (EL) 2017/541 terrorismivastase võitluse kohta, millega asendatakse nõukogu raamotsus 2002/475/JSK ning muudetakse nõukogu otsust 2005/671/JSK (ELT L 88, 31.3.2017, lk 6).

³⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. aprilli 2011. aasta direktiiv 2011/36/EL, milles käsitletakse inimkaubanduse tõkestamist ja sellevastast võitlust ning inimkaubanduse ohvrite kaitset ja millega asendatakse nõukogu raamotsus 2002/629/JSK (ELT L 101, 15.4.2011, lk 1).

³¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiiv 2011/93/EL, mis käsitleb laste seksuaalse kuritarvitamise ja ärakasutamise ning lasteporno vastast võitlust ja mis asendab nõukogu raamotsuse 2004/68/JSK (ELT L 335, 17.12.2011, lk 1).

³² Nõukogu 25. oktoobri 2004. aasta raamotsus 2004/757/JSK, millega kehtestatakse miinimumeeskirjad ebaseadusliku uimastiäri kuriteokoosseisu ja karistuste kohta (ELT L 335, 11.11.2004, lk 8).

- f) Euroopa Liidu lepingu artikli K.3 lõike 2 punktil c põhinev Euroopa ühenduste ametnike või Euroopa Liidu liikmesriikide ametnikega seotud korruptsiooni vastast võitlust käsitlev konventsioon³³ ja nõukogu raamotsus 2003/568/JSK³⁴;
- g) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2018/1673³⁵;
- h) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2019/713³⁶;
- i) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2014/62/EL³⁷;
- j) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2013/40/EL³⁸;

³³ EÜT C 195, 25.6.1997, lk 1.

³⁴ Nõukogu 22. juuli 2003. aasta raamotsus 2003/568/JSK korruptsioonivastase võitluse kohta erasektoris (ELT L 192, 31.7.2003, lk 54).

³⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/1673 rahapesu vastu võitlemise kohta kriminaalõiguse abil (ELT L 284, 12.11.2018, lk 22).

³⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/713, mis käsitleb mittesularahaliste maksevahenditega seotud pettuste ja võltsimise vastast võitlust ja millega asendatakse nõukogu raamotsus 2001/413/JSK (ELT L 123, 10.5.2019, lk 18).

³⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta direktiiv 2014/62/EL, milles käsitletakse euro ja muude vääringute kriminaalõiguslikku kaitset võltsimise vastu ning millega asendatakse nõukogu raamotsus 2000/383/JSK (ELT L 151, 21.5.2014, lk 1).

³⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. augusti 2013. aasta direktiiv 2013/40/EL, milles käsitletakse infosüsteemide vastu suunatud ründeid ja millega asendatakse nõukogu raamotsus 2005/222/JSK (ELT L 218, 14.8.2013, lk 8).

- k) rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni konventsiooni täiendav tulirelvade, nende osade, lisaseadiste ja laskemoona ebaseaduslikku valmistamist ja nendega ebaseaduslikku kauplemist tõkestav ÜRO protokoll³⁹;
- l) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2017/1371⁴⁰;
- m) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2008/99/EÜ⁴¹ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2005/35/EÜ⁴²;
- n) raamotsus 2002/946/JSK ja nõukogu direktiiv 2002/90/EÜ;
- o) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2014/57/EL⁴³;
- p) direktiiv (EL) 2024/...⁺.

2. Käesolevat direktiivi kohaldatakse raamotsuse 2008/841/JSK artikli 1 punktis 1 osutatud kuritegeliku ühenduse raames toime pandud kuritegude suhtes.

³⁹ ELT L 89, 25.3.2014, lk 10.

⁴⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2017. aasta direktiiv (EL) 2017/1371, mis käsitleb võitlust liidu finantshuve kahjustavate pettuste vastu kriminaalõiguse abil (ELT L 198, 28.7.2017, lk 29).

⁴¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. novembri 2008. aasta direktiiv 2008/99/EÜ keskkonna kaitsmise kohta kriminaalõiguse kaudu (ELT L 328, 6.12.2008, lk 28).

⁴² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. septembri 2005. aasta direktiiv 2005/35/EÜ, mis käsitleb laevade põhjustatud merereostust ning karistuste, sealhulgas kriminaalkaristuste kehtestamist merereostusega seotud rikkumiste eest (ELT L 255, 30.9.2005, lk 11).

⁴³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. aprilli 2014. aasta direktiiv 2014/57/EL turukuritarvituse korral kohaldatavate kriminaalkaristuste kohta (turukuritarvituse direktiiv) (ELT L 173, 12.6.2014, lk 179).

⁺ Väljaannete talitus: palun lisada dokumendis PE-CONS 95/23 (2022/0398 (COD)) sisalduva direktiivi number.

3. Käesolevat direktiivi kohaldatakse muudes liidu õigusaktides sätestatud kuritegude suhtes, kui selliste õigusaktidega on ette nähtud, et käesolevat direktiivi kohaldatakse nende kuritegude suhtes.
4. II peatüki sätteid kuriteovahendite, tulu või vara jälitamise ja kindlakstegemise kohta kohaldatakse kõigi riigisiseses õiguses määratletud kuritegude suhtes, mis on karistatav vähemalt aastase vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetmega.

Artikkel 3

Mõisted

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „tulu“ – kuritegelikul teel kas otseselt või kaudselt saadud majanduslik hüve, mis hõlmab mis tahes vara, sealhulgas otsese tulu hilisemat taasinvesteeringut või muundust ja igasugust väärtust omavat tulemit;
- 2) „vara“ – igasugune vara, kas kehaline või mittekehaline vara, kinnis- või vallasvara, sealhulgas krüptovara, ning sellise vara omandiõigust või muid selle varaga seotud õigusi tõendavad mis tahes vormis juriidilised dokumendid või aktid;
- 3) „kuriteovahend“ – vara, mida kasutatakse või kavatakse kasutada mis tahes viisil täielikult või osaliselt kuriteo toimepanemiseks;
- 4) „jälitamine ja kindlakstegemine“ – pädeva asutuse läbiviidav uurimine, et teha kindlaks kuriteovahendid, tulu või vara, mis võib olla saadud kuritegelikul teel;
- 5) „arestimine“ – vara üleandmise, hävitamise, muundamise, käsutamise või ümberpaigutamise ajutine keelamine või vara ajutiselt hoiule või kontrolli alla võtmine;

- 6) „konfiskeerimine“ – vara lõplik äravõtmine, mille kohus määrab seoses kuriteoga;
- 7) „kuritegelik ühendus“ – raamotsuse 2008/841/JSK artikli 1 punktis 1 määratletud kuritegelik ühendus;
- 8) „ohver“ – direktiivi 2012/29/EL artikli 2 punkti 1 alapunktis a määratletud kuriteoohver või riigisisises õiguses määratletud juriidiline isik, kes on kandnud kahju või majanduslikku kahju käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluva kuriteo otsesel tagajärjel;
- 9) „tegelikult kasu saav omanik“ – direktiivi (EL) 2015/849 artikli 3 punktis 6 määratletud tegelikult kasu saav omanik;
- 10) „puudutatud isik“ –
- a) füüsiline või juriidiline isik, kelle suhtes on väljastatud arestimis- või konfiskeerimisotsus;
 - b) füüsiline või juriidiline isik, kes omab vara, mis on arestimis- või konfiskeerimisotsuse objektiks;
 - c) kolmas isik, kelle õigusi seoses varaga, mis on arestimis- või konfiskeerimisotsuse objektiks, on selle otsusega otseselt piiratud, või
 - d) füüsiline või juriidiline isik, kelle vara suhtes kohaldatakse käesoleva direktiivi artikli 21 kohast enneaegset müüki.

II peatükk

Jälitamine ja kindlakstegemine

Artikkel 4

Kriminaaltulu jälitamisega seotud uurimised

1. Piiriülese koostöö hõlbustamiseks võtavad liikmesriigid meetmeid, et võimaldada selliste kuriteovahendite ja tulu või vara kiiret jälitamist ja kindlakstegemist, mille kohta on tehtud või võidakse teha kriminaalasjades läbiviidava menetluse raames arestimis- või konfiskeerimisotsus.
2. Lõikes 1 osutatud vara hõlmab ka vara, mille kohta on tehtud või võidakse teha arestimis- või konfiskeerimisotsus vastavalt direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 10 lõikele 2.
3. Kui on algatatud kuriteo uurimine, mis tõenäoliselt toob märkimisväärset majanduslikku kasu, alustavad pädevad asutused kohe lõike 1 kohaseid kriminaaltulu jälitamisega seotud uurimisi. Liikmesriigid võivad piirata vara jälitamisega seotud uurimiste kohaldamisala selliste kuritegude uurimisega, mis võivad olla toime pandud kuritegeliku ühenduse raames.

⁺ Väljaannete talitus: palun lisada dokumendis PE-CONS 95/23 (2022/0398 (COD)) sisalduva direktiivi number.

Artikkel 5

Kriminaaltulu tuvastamise üksused

1. Iga liikmesriik loob vähemalt ühe kriminaaltulu tuvastamise üksuse, et hõlbustada piiriülest koostööd vara jälitamisega seotud uurimiste läbiviimisel.
2. Kriminaaltulu tuvastamise üksustel on järgmised ülesanded:
 - a) jälitada ja teha kindlaks kuriteovahendid, tulu või vara, kui on vaja toetada muid riiklikke pädevaid asutusi, kes vastutavad artikli 4 kohaste vara jälitamisega seotud uurimiste eest, või Euroopa Prokuratuuri;
 - b) jälitada ja teha kindlaks kuriteovahendid, tulu või vara, mille kohta teise liikmesriigi pädev asutus on teinud või võib teha arestimis- või konfiskeerimisotsuse;
 - c) teha koostööd ja vahetada teavet teiste liikmesriikide kriminaaltulu tuvastamise üksuste ja Euroopa Prokuratuuriga, et jälitada ja teha kindlaks kuriteovahendid, tulu või vara, mille kohta on tehtud või võidakse teha arestimis- või konfiskeerimisotsus.
3. Oma lõike 2 punktis b osutatud ülesannete täitmiseks on kriminaaltulu tuvastamise üksustel õigus taotleda asjaomastelt pädevatelt asutustelt kooskõlas riigisisese õigusega nendega koostöö tegemist, kui see on vajalik kuriteovahendite, tulu või vara jälitamiseks ja kindlakstegemiseks.

4. Kriminaaltulu tuvastamise üksustel on õigus jälitada ja kindlaks teha selliste isikute ja üksuste vara, kelle suhtes kohaldatakse liidu piiravaid meetmeid, kui see on vajalik, et hõlbustada käesoleva direktiivi artikli 2 lõike 1 punktis p osutatud kuritegude avastamist, tehes seda riiklike pädevate asutuste taotlusel, mis põhineb viidetel ja põhjendatud alustel, mis lubavad arvata, et direktiivi (EL) 2024/...⁺ artikli 3 kohane kuritegu on toime pandud. Sellised volitused ei piira riigisisese menetlusõiguse alusel kehtestatud menetlusnõudeid ja menetluslikke tagatisi, sealhulgas kriminaalmenetluse algatamist käsitlevaid norme või vajaduse korral kohtu loa saamise nõuet.

Artikkel 6

Juurdepääs teabele

1. Liikmesriigid tagavad, et kriminaaltulu tuvastamise üksustel on artiklis 5 osutatud ülesannete täitmiseks juurdepääs käesolevas artiklis osutatud teabele, kui selline teave on vajalik kuriteovahendite, tulu või vara jälitamiseks ja kindlakstegemiseks.
2. Liikmesriigid tagavad, et kriminaaltulu tuvastamise üksustel on kohene ja otsene juurdepääs järgmisele teabele, tingimusel et sellist teavet säilitatakse riigiasutuste hallatavates tsentraliseeritud või omavahel ühendatud andmebaasides või registrites:
 - a) riiklikud kinnistusraamatud või elektroonilised andmeotsingusüsteemid ning katastrid;

⁺ Väljaannete talitus: palun lisada dokumendis PE-CONS 95/23 (2022/0398 (COD)) sisalduva direktiivi number.

- b) riiklik rahvastikuregister;
- c) riiklikud mootor-, õhu- ja veesõidukite registrid;
- d) äriregistrid;
- e) riiklikud tegelikult kasu saavate omanike registrid kooskõlas direktiiviga (EL) 2015/849; tegelikult kasu saavate omanike registrite sidestamise kaudu kättesaadavad andmed kooskõlas nimetatud direktiiviga;
- f) pangakontode keskregistrid kooskõlas direktiiviga (EL) 2019/1153.

3. Lõike 1 kohaldamisel tagavad liikmesriigid, et kriminaaltulu tuvastamise üksustel on kiire juurdepääs, seda kas koheselt ja otse või taotluse alusel, järgmisele teabele:

- a) maksuandmed, sealhulgas maksuhaldurite valduses olevad andmed;
- b) riikliku sotsiaalkindluse andmed;
- c) kuritegude tõkestamise, avastamise, uurimise ja nende eest vastutusele võtmise pädevusega asutuste valduses olev asjakohane teave;
- d) teave hüpoteekide ja laenude kohta;
- e) riiklikes valuuta- ja valuutavahetuse andmebaasides olev teave;
- f) teave väärtpaberite kohta;

- g) tolliandmed, sealhulgas sularaha füüsiliselt üle piiri viimine;
- h) äriühingute raamatupidamise aastaaruannete teave;
- i) teave elektrooniliste ülekannete ja kontode saldode kohta;
- j) teave Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2023/1113⁴⁴ artiklis 3 määratletud krüptovarakontode ja krüptovaraülekannete kohta;
- k) kooskõlas liidu õigusega andmed, mida säilitatakse viisainfosüsteemis (VIS), Schengeni infosüsteemis (SIS II), riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis (EES), Euroopa reisiinfo ja -lubade süsteemis (ETIAS) ning kolmandate riikide kodanike suhtes kohaldatavas Euroopa karistusregistrite infosüsteemis (ECRIS-TCN).

4. Kui lõigetes 2 ja 3 osutatud teavet ei hoita riigiasutuste hallatavates tsentraliseeritud või omavahel ühendatud andmebaasides või registrites, võtavad liikmesriigid vajalikud meetmed tagamaks, et kriminaaltulu tuvastamise üksused saavad selle teabe asjaomastelt institutsioonidelt muul moel kiiresti ning ühtlustatud ja standardsel viisil.

⁴⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. mai 2023. aasta määrus (EL) 2023/1113, mis käsitleb rahaülekannetes ja teatavates krüptovaraülekannetes edastatavat teavet ning millega muudetakse direktiivi (EL) 2015/849 (ELT L 150, 9.6.2023, lk 1).

5. Liikmesriigid võivad otsustada, et lõike 3 punktides a, b ja c osutatud teabele juurdepääs eeldab põhjendatud taotlust ja et sellise taotluse võib tagasi lükata juhul, kui sellise taotletud teabe andmine
- a) ohustaks poolelioleva uurimise edukust;
 - b) oleks ilmselgelt ebaproportsionaalne füüsilise või juriidilise isiku õigustatud huvidega seoses eesmärkidega, milleks juurdepääsu taotleti, või
 - c) hõlmaks teise liikmesriigi või kolmanda riigi esitatud teavet ja teabe edasiseks edastamiseks ei ole võimalik nõusolekut saada.
6. Juurdepääs käesolevas artiklis osutatud teabele ei piira riigisisese õigusega kehtestatud menetluslikke tagatise, sealhulgas vajaduse korral nõuet saada kohtu luba.

Artikkel 7

Kriminaaltulu tuvastamise üksuste suhtes kohaldatavad teabele juurdepääsu tingimused

1. Juurdepääsu artiklis 6 osutatud teabele teostatakse üksnes juhtumipõhiselt, kui see on vajalik ja proportsionaalne artikli 5 kohaste ülesannete täitmiseks, ning seda teevad töötajad, kes on spetsiaalselt määratud ja volitatud teostama juurdepääsu sellisele teabele.

2. Liikmesriigid tagavad, et kriminaaltulu tuvastamise üksuste töötajad järgivad kohaldatavates riigisisestes õigusaktides sätestatud konfidentsiaalsus- ja ametisaladuse hoidmise norme ning liidu andmekaitsevaldkonna õigustikku. Samuti tagavad liikmesriigid, et kriminaaltulu tuvastamise üksuste töötajatel on vajalikud erioskused ja suutlikkus täita oma ülesandeid tulemuslikult.
3. Liikmesriigid kannavad hoolt selle eest, et on kehtestatud asjakohased tehnilised ja korralduslikud meetmed, millega tagatakse andmete töötlemisega seotud ohule vastav turvalisuse tase, et kriminaaltulu tuvastamise üksused saaksid tutvuda artiklis 6 osutatud teabega ja teha selles otsinguid.

Artikkel 8

Seire kriminaaltulu tuvastamise üksuste juurdepääsu ja otsingute tegemise üle

Liikmesriigid näevad ette, et selle kohta, kui kriminaaltulu tuvastamise üksused vastavalt käesolevale direktiivile andmetega tutvuvad ja neis otsinguid teevad, peetakse kooskõlas direktiivi (EL) 2016/680 artikliga 25 logisid.

Artikkel 9
Teabevahetus

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et nende kriminaaltulu tuvastamise üksused esitavad teise liikmesriigi kriminaaltulu tuvastamise üksuselt taotluse saamisel teabe, millele kõnealustel kriminaaltulu tuvastamise üksustel on juurdepääs ning mida teavet taotlev kriminaaltulu tuvastamise üksus (edaspidi „teavet taotlev kriminaaltulu tuvastamise üksus“) vajab oma artikli 5 kohaste ülesannete täitmiseks. Esitada tohib ainult määruse (EL) 2016/794 II lisa B jao punktis 2 loetletud kategooriatesse kuuluvaid isikuandmeid, välja arvatud kõnealuse lisa B jao punkti 2 alapunkti c alapunktis v loetletud ekspertiisi abil isiku tuvastamiseks kasutatavat teavet.

Esitatavad isikuandmed määratakse kindlaks juhtumipõhiselt, võttes arvesse seda, mis on vajalik artikli 5 kohaste ülesannete täitmiseks, ja kooskõlas direktiiviga (EL) 2016/680.

2. Lõikes 1 osutatud taotlusse märgib teavet taotlev kriminaaltulu tuvastamise üksus võimalikult täpselt järgmise teabe:
 - a) taotluse ese;
 - b) taotluse põhjused, sealhulgas taotletava teabe asjakohasus asjaomase vara jälgimisel ja kindlakstegemisel;
 - c) menetluse laad;

- d) kuriteo liik, millega taotlus seondub;
- e) menetluse seos liikmesriigiga, kus taotluse saanud kriminaaltulu tuvastamise üksus asub;
- f) üksikasjalik teave jälgitava või otsitava vara kohta (pangakontod, kinnisvara, sõidukid, laevad, õhusõidukid, ettevõtted ja muud suure väärtusega objektid);
- g) kui see on oletatavasti seotud füüsiliste või juriidiliste isikute kindlakstegemiseks vajalik, isikut tõendav dokument, kui see on olemas, üksikasjalik teave nagu nimi, kodakondsus, elukoht, isikukood või sotsiaalkindlustusnumber, aadress, sünnikuupäev ja -koht, registrisse kandmise kuupäev, asutamisriik, aktsionärid, peakorteri asukoht ja tütarettevõtjad, vastavalt asjakohasusele;
- h) taotluse kiireloomulisuse põhjused, kui see on kohaldatav.

3. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et võimaldada kriminaaltulu tuvastamise üksustel anda ilma taotlust saamata teavet teise liikmesriigi kriminaaltulu tuvastamise üksusele, kui kõnealustel üksustel on kuriteovahendite, tulu või vara kohta teavet, mida nad peavad vajalikuks selle teise liikmesriigi kriminaaltulu tuvastamise üksuste artikli 5 kohaste ülesannete täitmiseks. Sellise teabe andmise korral nimetavad kriminaaltulu tuvastamise üksused põhjused, miks peeti antud teavet vajalikuks.

4. Kui lõigete 1 või 3 kohaselt teavet andev kriminaaltulu tuvastamise üksus ei ole teisiti märkinud, võib antud teavet kasutada tõenditena teavet saava taotluse saanud kriminaaltulu tuvastamise üksuste asukoha liikmesriigi kohtus või pädevas asutuses, järgides riigisisises õiguses sätestatud menetlusi, sealhulgas menetlusnorme tõendite lubatavuse kohta kriminaalasjades läbiviidava menetluse raames, mis on kooskõlas Euroopa Liidu põhiõiguste hartaga ja Euroopa Liidu lepingu artiklis 6 sätestatud liikmesriigi kohustustega.
5. Liikmesriigid tagavad, et kriminaaltulu tuvastamise üksustel on otsene juurdepääs turvalisele teabevahetusvõrgule (SIENA) ja et nad kasutavad teabe vahetamiseks kooskõlas käesoleva artikliga SIENA-s kriminaaltulu tuvastamise üksuste jaoks kavandatud konkreetseid, lõikes 2 nõutud teabele vastavaid välju või muid turvalisi kanaleid, kui see on erakorralistel juhtudel vajalik.
6. Kriminaaltulu tuvastamise üksus võib keelduda teavet taotlevale kriminaaltulu tuvastamise üksusele teabe andmisest, kui on faktilised põhjused eeldada, et teabe andmine:
 - a) kahjustaks taotluse saanud kriminaaltulu tuvastamise üksuse asukohaliikmesriigi peamisi riiklikke julgeolekuhuve;
 - b) ohustaks pooleliolevat uurimist või jälitusmenetlust või seaks otseselt ohtu isiku elu või kehalise puutumatuse või
 - c) on seda eesmärki silmas pidades, milleks teavet on taotletud, ilmselgelt ebaproportsionaalne või ebaoluline.

7. Kui kriminaaltulu tuvastamise üksus keeldub lõike 6 kohaselt teabe andmisest teavet taotlevale kriminaaltulu tuvastamise üksusele, võtab taotluse saanud kriminaaltulu tuvastamise üksuse asukohaliikmesriik vajalikud meetmed tagamaks, et esitatakse keeldumise põhjused ja et eelnevalt konsulteeritakse teavet taotleva kriminaaltulu tuvastamise üksusega. Keeldumine puudutab vaid seda osa taotletud teabest, mille puhul kehtivad lõikes 6 sätestatud põhjused, ja ei puuduta kohustust esitada ülejäänud osa taotletud teabest, kui see on kohaldatav, vastavalt käesolevale direktiivile.

Artikkel 10

Teabe andmise tähtajad

1. Liikmesriigid tagavad, et kriminaaltulu tuvastamise üksused vastavad artikli 9 kohaselt tehtud teabetaotlustele nii kiiresti kui võimalik ja igal juhul järgmiste tähtaegade jooksul:
- a) seitse kalendripäeva kõigi taotluste korral, mis ei ole kiireloomulised;
 - b) kaheksa tundi kiireloomuliste taotluste korral, mis on seotud artiklis 6 osutatud teabega, mida hoitakse andmebaasides ja registrites, millele neil kriminaaltulu tuvastamise üksustel on otsene juurdepääs;
 - c) kolm kalendripäeva kiireloomuliste taotluste korral, mis on seotud teabega, millele neil kriminaaltulu tuvastamise üksustel ei ole otsest juurdepääsu.

2. Kui lõike 1 punkti b kohaselt taotletud teave ei ole vahetult kättesaadav või kui lõike 1 punkti a kohaselt tehtud taotlus tekitab ebaproportsionaalset koormust, võib taotluse saanud kriminaaltulu tuvastamise üksus teabe andmisega viivitada. Sellisel juhul teavitab taotluse saanud kriminaaltulu tuvastamise üksus sellest viivitusest viivitamata teavet taotlevat tuvastamise üksust talitust ning annab taotletud teabe nii kiiresti kui võimalik ja seitsme päeva jooksul pärast lõike 1 punktis a sätestatud algse tähtaja möödumist või kolme päeva jooksul pärast lõike 1 punktides b ja c sätestatud algse tähtaja möödumist.
3. Lõikes 1 sätestatud tähtaja kulgemine algab alates teabetaotluse kättesaamise hetkest.

III peatükk

Arestimine ja konfiskeerimine

Artikkel 11

Arestimine

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et võimaldada vara arestida, kui see on vajalik, et tagada selle vara võimalik konfiskeerimine artiklite 12–16 alusel. Arestismeeetmete hulka kuuluvad arestimisotsused ja viivitamatud meetmed.
2. Viivitamatuid meetmeid tuleb võtta vajaduse korral, et vara säilitada kuni arestimisotsuse tegemiseni. Kui viivitamatuid meetmeid ei võeta arestimisotsuse vormis, piiravad liikmesriigid kõnealuste viivitamatute meetmete ajutist kehtivust.
3. Ilma et see piiraks teiste pädevate asutuste volitusi, võimaldavad liikmesriigid kriminaaltulu tuvastamise üksustel võtta lõike 2 kohaseid viivitamatuid meetmeid, kui on vahetu oht, et kaob vara, mida need üksused on artikli 5 lõike 2 punkti b kohaste ülesannete täitmisel jälitanud ja mille nad on kindlaks teinud. Selliste viivitamatute meetmete kehtivusaeg ei tohi ületada seitset tööpäeva.
4. Liikmesriigid tagavad, et arestismeeetmeid võtab üksnes pädev asutus ja et selliste meetmete põhjused on sätestatud asjaomases otsuses või kajastatud toimikus, kui arestismeeetme kohta ei ole tehtud kirjalikku otsust.

5. Arestimisotsus kehtib vaid niikaua, kui on vajalik vara säilitamiseks selle võimaliku hilisema konfiskeerimise eesmärgil. Arestitud vara, mida ei konfiskeerita, vabastatakse põhjendamatu viivitusega. Tingimused ja kord, mille alusel selline vara vabastatakse, kehtestatakse riigisisese õigusega.

Artikkel 12

Konfiskeerimine

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et võimaldada konfiskeerida kas osaliselt või täielikult kuriteovahendid ja tulu, mis tuleneb kuriteost, mille suhtes on tehtud lõplik süüdimõistev otsus, mis võib olla ka tagaseljamenetluse tulemus.
2. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et võimaldada konfiskeerida vara, mille väärtus vastab kuriteovahendite väärtusele või tulule, mis tuleneb kuriteost, mille suhtes on tehtud lõplik süüdimõistev otsus, mis võib olla ka tagaseljamenetluse tulemus. Selline konfiskeerimine võib toimuda lõike 1 kohast konfiskeerimist täiendava meetmena või selle alternatiivina.

Artikkel 13

Konfiskeerimine kolmandalt isikult

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et võimaldada konfiskeerida tulu või muu tulule vastava väärtusega vara, mille kahtlustatav või süüdistatav on andnud otseselt või kaudselt üle kolmandale isikule või mille kolmas isik on kahtlustatavalt või süüdistatavalt omandanud.

Esimeses lõigus osutatud tulu või muu vara konfiskeerimine on võimalik, kui liikmesriigi kohus on juhtumi konkreetsete faktide ja asjaolude põhjal kindlaks teinud, et asjaomased kolmandad isikud teadsid või oleksid pidanud teadma, et üleandmise või omandamise eesmärk oli konfiskeerimise vältimine. Sellised faktid ja asjaolud hõlmavad järgmist:

- a) üleandmine või omandamine toimus tasuta või summa eest, mis on selgelt ebaproportsionaalne vara turuväärtusega, või
- b) vara anti üle tihedalt seotud isikutele, jäädes samas kahtlustatava või süüdistatava tegeliku kontrolli alla.

2. Lõige 1 ei piira heausksete kolmandate isikute õigusi.

Artikkel 14
Laiendatud konfiskeerimine

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et võimaldada konfiskeerida kas täielikult või osaliselt vara, mis kuulub kuriteos süüdi mõistetud isikule, kui toimepandud kuritegu võib tuua otseselt või kaudselt majanduslikku kasu ning kui liikmesriigi kohus on veendunud, et vara on saadud kuritegeliku käitumise tulemusena.
2. Otsustades selle üle, kas asjaomane vara on saadud kuritegeliku käitumise tulemusena, võetakse arvesse kõiki juhtumi asjaolusid, sealhulgas konkreetseid fakte ja olemasolevaid tõendeid, näiteks seda, et vara väärtus ei ole proportsionaalne süüdimõistetu seadusliku sissetulekuga.
3. Käesoleva artikli kohaldamisel hõlmab mõiste „kuritegu“ vähemalt artikli 2 lõigetes 1–4 loetletud kuritegusid, kui selliste kuritegude eest mõistetava karistuse ülemmäär on vähemalt nelja-aastane vabadusekaotus.

Artikkel 15

Konfiskeerimine ilma süüdimõistva otsuseta

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et võimaldada käesoleva artikli lõikes 2 sätestatud tingimustel konfiskeerida kuriteovahendid, tulu või vara, nagu on osutatud artiklis 12, või tulu või vara, mis on üle antud kolmandatele isikutele, nagu on osutatud artiklis 13, juhtudel, kus kriminaalmenetlus on algatatud, kuid menetlust ei ole võimalik ühel või mitmel järgmisel põhjusel jätkata:
 - a) kahtlustatava või süüdistatava haigus;
 - b) kahtlustatava või süüdistatava menetlusest kõrvalehoidumine;
 - c) kahtlustatava või süüdistatava surm;
 - d) riigisiseses õiguses ette nähtud asjaomase kuriteo aegumistähtaeg on alla 15 aasta ja on lõppenud pärast kriminaalmenetluse algatamist.
2. Käesoleva artikli kohane konfiskeerimine ilma eelneva süüdimõistva otsuseta piirdub juhtumitega, mille puhul lõikes 1 sätestatud asjaolude puudumisel oleks asjaomase kriminaalmenetluse tulemuseks võinud olla süüdimõistev otsus, seda vähemalt kuritegude puhul, mis võivad tuua otseselt või kaudselt märkimisväärselt majanduslikku kasu, ning siis kui liikmesriigi kohus on veendunud, et konfiskeeritavad kuriteovahendid, tulu või vara on saadud asjaomase kuriteo tulemusel või on sellega otseselt või kaudselt seotud.

Artikkel 16

Kuritegeliku käitumisega seostatava seletamatu päritoluga vara konfiskeerimine

1. Kui vastavalt riigisisesele õigusele ei saa kohaldada artiklites 12–15 sätestatud konfiskeerimismeetmeid, võtavad liikmesriigid vajalikud meetmed, mis võimaldavad kuriteoga seotud uurimise käigus kindlaks tehtud vara konfiskeerida, kui liikmesriigi kohus on veendunud, et kindlaks tehtud vara on saadud kuritegeliku ühenduse raames toime pandud kuritegeliku käitumise tulemusena ja kui selline käitumine võib otseselt või kaudselt tuua märkimisväärset majanduslikku kasu.
2. Otsustades selle üle, kas lõikes 1 osutatud vara tuleks konfiskeerida, võetakse arvesse kõiki juhtumi asjaolusid, sealhulgas olemasolevaid tõendeid ja konkreetseid fakte, mis võivad muu hulgas hõlmata seda, et:
 - a) vara väärtus on märkimisväärselt ebaproportsionaalne puudutatud isiku seadusliku sissetulekuga;
 - b) puudub vara usutav seaduslik allikas;
 - c) puudutatud isik on seotud kuritegeliku ühendusega seotud isikutega.
3. Lõige 1 ei piira heausksete kolmandate isikute õigusi.

4. Käesoleva artikli kohaldamisel hõlmab mõiste „kuritegu“ artikli 2 lõigetes 1–3 osutatud kuritegusid, kui selliste kuritegude eest mõistetava karistuse ülemmäär on vähemalt nelja-aastane vabadusekaotus.
5. Liikmesriigid võivad sätestada, et seletamatu päritoluga vara konfiskeeritakse vastavalt käesolevale artiklile üksnes juhul, kui konfiskeeritav vara on eelnevalt arestitud kuritegeliku ühenduse raames toime pandud kuriteo uurimise käigus.

Artikkel 17

Tegelik konfiskeerimine ja täitmine

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et võimaldada jälitada ja kindlaks teha vara, mis kuulub arestimisele ja konfiskeerimisele, isegi pärast kuriteos lõplikult süüdimõistmist või pärast artiklites 15 ja 16 sätestatud konfiskeerimismeetmeid.
2. Lõike 1 kohaldamisel tagavad liikmesriigid, et pädevatel asutustel on võimalik kasutada jälitamis- ja kindlakstegemisvahendeid, mis on sama tulemuslikud kui need, mis on kättesaadavad kriminaaltulu jälitamiseks ja arestimiseks käesoleva direktiivi II peatüki alusel.
3. Liikmesriigid võivad sõlmida teiste liikmesriikidega arestimis- ja konfiskeerimisotsuste täitmise kulude jagamise lepinguid.

Artikkel 18

Ohvritele hüvitise maksmine

1. Liikmesriigid võtavad asjakohased meetmed tagamaks, et kui ohvril on kuriteo tulemusena nõudeid isiku vastu, kelle suhtes kohaldatakse käesolevas direktiivis sätestatud konfiskeerimismeedet, võetakse selliseid nõudeid arvesse asjaomase kriminaaltulu jälitamise, arestimise ja konfiskeerimise menetlustes.
2. Liikmesriigid võimaldavad artikli 4 kohaselt kriminaaltulu jälitamisega seotud uurimiste eest vastutavatel pädevatel asutustel esitada taotluse korral vara tagastamise nõuete ja hüvitisnõuete kohta otsuste tegemise või nende täitmise eest vastutavatele asutustele teabe kindlaks tehtud kriminaaltulu kohta, mis võib olla selliste nõuete eesmärgil asjakohane. Liikmesriigid võivad samuti lubada artikli 4 kohaselt kriminaaltulu jälitamisega seotud uurimiste eest vastutavatel pädevatel asutustel esitada sellist teavet ka ilma sellise taotluseta.
3. Liikmesriigid tagavad, et kriminaaltulu tuvastamise üksused võivad jälitada ja kindlaks teha kuriteovahendeid, tulu või vara, mis on või võivad saada ohvrile vara hüvitamise või tagastamise otsuse objektiks, vähemalt juhul, kui kriminaaltulu tuvastamise üksused tegutsevad piiriüleste juhtumite raames kooskõlas artikli 5 lõike 2 punktiga b ja kui otsuse teeb kriminaalmenetluse käigus teise liikmesriigi kriminaalasjades pädev kohus.

4. Kui ohvril on õigus sellise vara tagastamisele, mille suhtes kohaldatakse või võidakse kohaldada käesolevas direktiivis sätestatud konfiskeerimismeedet, võtavad liikmesriigid vajalikud meetmed, et tagastada asjaomane vara ohvrile direktiivi 2012/29/EL artiklis 15 sätestatud tingimustel.
5. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et käesolevas direktiivis sätestatud konfiskeerimismeetmete rakendamine ei piira ohvrite õigust hüvitisele. Liikmesriigid võivad otsustada piirata selliseid meetmeid olukordadega, kus õigusrikkuja seaduslik vara ei ole hüvitise kogusumma katmiseks piisav.

Artikkel 19

Konfiskeeritud vara edasine kasutamine

1. Liikmesriike innustatakse võtma vajalikke meetmeid, et võimaldada konfiskeeritud vara vajaduse korral kasutada avalikes huvides või sotsiaalsetel eesmärkidel.
2. Ilma et see piiraks kohaldatava rahvusvahelise õiguse kohaldamist, võivad liikmesriigid kasutada kuriteovahendeid, tulu või vara, mis on konfiskeeritud seoses direktiivis (EL) 2024/...⁺ osutatud kuritegudega, et toetada mehhanisme, millega toetatakse kolmandaid riike, keda mõjutavad olukorrad, millele reageerimiseks on võetud vastu liidu piiravad meetmed, eelkõige agressioonisõja puhul. Komisjon võib anda juhiseid selle panuse andmise korraldamiseks.

⁺ Väljaannete talitus: palun lisada dokumendis PE-CONS 95/23 (2022/0398 (COD)) sisalduva direktiivi number.

IV peatükk

Vara haldamine

Artikkel 20

Vara haldamine ja planeerimine

1. Liikmesriigid võtavad vastu asjakohased meetmed, et tagada selliste üksuste, nagu ettevõtjad, tõhus juhtimine, mis peaksid tegevust jätkama.
2. Liikmesriike julgustatakse võtma asjakohaseid meetmeid takistamaks seda, et vara võõrandamisel pärast konfiskeerimisotsust omandavad selle isikud, kes on süüdi mõistetud kriminaalmenetluses, milles vara arestiti.
3. Liikmesriigid tagavad arestitud ja konfiskeeritud vara tõhusa haldamise kuni selle võõrandamiseni vastavalt konfiskeerimisotsusele.
4. Liikmesriigid tagavad, et kui see on põhjendatud tulenevalt vara olemusest, hindavad arestitud vara haldamise eest vastutavad pädevad asutused konkreetseid asjaolusid, mis on seotud varaga, mille kohta võidakse teha konfiskeerimisotsus, et minimeerida hinnangulisi halduskulusid ja säilitada sellise vara väärtus kuni selle võõrandamiseni. Kõnealune hindamine viiakse läbi arestimisotsuse ettevalmistamisel või hiljemalt põhjendamatu viivitusega pärast arestimisotsuse täitmist.

5. Liikmesriigid võivad ette näha, et arestitud vara haldamise kulud nõutakse vähemalt osaliselt sisse tegelikult kasu saavalt omanikult.

Artikkel 21

Enneaegne müük

1. Liikmesriigid tagavad, et vara, mis on arestimisotsuse esemeks, on võimalik üle anda või müüa enne lõpliku konfiskeerimisotsuse tegemist, kui esineb üks või mitu järgmist asjaolu:
- a) arestitud vara on kiiresti riknev või selle väärtus kahaneb kiiresti;
 - b) vara säilitamis- või hoolduskulud ei ole proportsionaalsed vara turuväärtusega;
 - c) vara haldamiseks on vaja eritingimusi ja eksperditeadmisi, mis ei ole hõlpsasti kättesaadavad.
2. Liikmesriigid tagavad, et enneaegse müügi otsuse tegemisel võetakse arvesse puudutatud isiku huve, sealhulgas seda, kas müüdavat vara on lihtne asendada. Välja arvatud juhtudel, kui puudutatud isik on menetlusest kõrvale hoidunud või teda ei ole võimalik leida, tagavad liikmesriigid puudutatud isiku teavitamise ja, välja arvatud kiireloomulistel juhtudel, selle, et talle antakse võimalus esitada oma seisukohad enne müüki. Puudutatud isikule antakse võimalus nõuda vara müüki.

3. Enneaegsest müügist saadud tulu säilitatakse seni, kuni kohus on teinud konfiskeerimisotsuse.

Artikkel 22

Kriminaaltulu haldamise üksused

1. Iga liikmesriik loob või määrab arestitud ja konfiskeeritud kriminaaltulu haldamiseks kuni selle vara võõrandamiseni vastavalt lõplikule konfiskeerimisotsusele vähemalt ühe pädeva asutuse, mis toimib kriminaaltulu haldamise üksusena.
2. Kriminaaltulu haldamise üksustel on järgmised ülesanded:
 - a) tagada arestitud ja konfiskeeritud vara tõhus haldamine, hallates seda vara otse või pakkudes tuge ja eksperditeadmisi muudele pädevatele asutustele, kes vastutavad arestitud ja konfiskeeritud vara haldamise ja planeerimise eest kooskõlas artikli 20 lõikega 4;
 - b) teha koostööd muude pädevate asutustega, kes vastutavad käesoleva direktiivi kohaselt vara jälitamise ja kindlakstegemise, arestimise ja konfiskeerimise eest;
 - c) teha koostööd muude pädevate asutustega, kes vastutavad arestitud ja konfiskeeritud vara haldamise eest piiriülestel juhtudel.

V peatükk

Kaitsemeetmed

Artikkel 23

Kohustus teavitada puudutatud isikuid

Liikmesriigid tagavad, et artiklis 11 osutatud arestimisotsustest, artiklites 12–16 osutatud konfiskeerimisotsustest ning artiklis 21 osutatud vara müügi otsustest teavitatakse põhjendamatult viivitusega puudutatud isikut. Sellistes otsustes esitatakse meetme põhjused ning puudutatud isikule artikli 24 kohaselt kättesaadavad õigused ja õiguskaitsevahendid. Liikmesriigid võivad ette näha, et pädevatel asutustel on õigus arestimisotsuste puudutatud isikule teatavakstegemine edasi lükata niikaua, kui see on vajalik, et vältida kriminaaluurimise ohustamist.

Artikkel 24

Õiguskaitsevahendid

1. Liikmesriigid tagavad, et isikutel, keda artikli 11 kohased arestimisotsused ja artiklite 12–16 kohased konfiskeerimisotsused puudutavad, on õigus tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtulikule arutamisele, et nad saaksid kaitsta oma õigusi.

2. Liikmesriigid tagavad, et õigus kaitsele, sealhulgas õigus tutvuda toimikuga, õigus olla õiguslikes ja faktilistes küsimustes ära kuulatud ning asjakohasel juhul õigus suulisele ja kirjalikule tõlkele, on tagatud nendele puudutatud isikutele, kes on kahtlustatavad või süüdistatavad, või isikutele, keda puudutab artikli 16 kohane konfiskeerimine.

Liikmesriigid võivad ette näha, et esimeses lõigus osutatud õigused on ka teistel puudutatud isikutel. Liikmesriigid näevad ette, et sellistel teistel puudutatud isikutel on õigus tutvuda toimikuga ning õigus olla õiguslikes ja faktilistes küsimustes ära kuulatud ning muud menetlusõigused, mis on vajalikud, et tegelikult teostada oma õigust tõhusale õiguskaitsevahendile. Õigust tutvuda toimikuga võib piirduda arestimis- või konfiskeerimismeetmega seotud dokumentidega, kui puudutatud isikutel on juurdepääs dokumentidele, mis on vajalikud, et teostada oma õigust tõhusale õiguskaitsevahendile.

3. Liikmesriigid näevad ette, et isiku, kelle vara puudutab artikli 11 kohane arestimisotsus, on reaalne võimalus vaidlustada arestimisotsus kohtus vastavalt riigisiseses õiguses sätestatud menetlusele. Riigisiseses õiguses võib ette näha, et kui arestimisotsuse on teinud mõni muu pädev asutus kui õigusasutus, tuleb otsus esitada kontrollimiseks või läbivaatamiseks õigusasutusele, enne kui selle saab vaidlustada kohtus.
4. Kui kahtlustatav või süüdistatav on menetlusest kõrvale hoidunud, astuvad liikmesriigid kõik mõistlikud sammu, et tagada reaalne võimalus kasutada konfiskeerimisotsuse vaidlustamise õigust, ning nõuavad, et asjaomane isik kaasataks konfiskeerimismenetlusse või et tehtaks mõistlikke jõupingutusi asjaomase isiku teavitamiseks sellest menetlusest.

5. Liikmesriigid näevad ette, et puudutatud isikutel on reaalne võimalus vaidlustada artiklite 12–16 kohast konfiskeerimisotsust, sealhulgas juhtumi asjaomaseid asjaolusid ja olemasolevaid tõendeid, millel järeldused põhinevad, kohtus vastavalt riigisiseses õiguses sätestatud menetlusele.
6. Liikmesriigid näevad ette, et puudutatud isikul on reaalne võimalus vaidlustada artikli 21 kohane müügi otsus ning annavad puudutatud isikule kõik menetlusõigused, mis on vajalikud, et ta saaks kasutada oma õigust tõhusale õiguskaitsevahendile. Liikmesriigid näevad ette võimaluse, et kohus võib peatada sellise müügi otsuse täitmise, kui vastasel juhul tekiks puudutatud isikule korvamatu kahju.
7. Kolmandal isikul on õigus taotleda omandiõiguse või muu vara suhtes esineva õiguse tunnustamist, sealhulgas artiklis 13 osutatud juhtudel.
8. Isikutel, keda käesoleva direktiiviga ette nähtud meetmed puudutavad, on õigus kaitsjale kogu arestimis- ja konfiskeerimismenetluse vältel. Asjaomaseid isikuid tuleb sellest õigusest teavitada.

VI peatükk

Strateegiline kriminaaltulu tuvastamise raamistik

Artikkel 25

Kriminaaltulu tuvastamise riiklik strateegia

1. Liikmesriigid võtavad hiljemalt ... [kuus kuud pärast käesoleva direktiivi ülevõtmisperioodi lõppu] vastu kriminaaltulu tuvastamise riikliku strateegia ja ajakohastavad seda korrapäraselt vähemalt iga viie aasta tagant.
2. Lõikes 1 ostutatud strateegia sisaldab:
 - a) elemente, mis puudutavad riikliku poliitika prioriteete selles valdkonnas, ning eesmärgid ja meetmeid nende saavutamiseks;
 - b) pädevate asutuste rolli ja vastutust, sealhulgas nendevahelise koordineerimise ja koostöö korda;
 - c) ressursse;
 - d) koolitust;
 - e) kohaldataval juhul meetmeid konfiskeeritud kriminaaltulu kasutamiseks avalikes huvides või sotsiaalsetel eesmärkidel;

- f) kolmandate riikidega tehtava koostöö alast tegevust;
 - g) tulemuste korrapärasest hindamist võimaldavat korda.
3. Liikmesriigid edastavad oma strateegiad ja strateegiate uuendused komisjonile kolme kuu jooksul pärast nende vastuvõtmist.

Artikkel 26

Ressursid

Liikmesriigid tagavad, et käesolevas direktiivis sätestatud ülesandeid täitvatel kriminaaltulu tuvastamise üksustel ja kriminaaltulu haldamise üksustel on nõuetekohase kvalifikatsiooniga töötajad ning piisavad rahalised, tehnilised ja tehnoloogilised ressursid, et tulemuslikult täita oma käesoleva direktiivi rakendamisega seotud ülesandeid. Ilma et see piiraks kohtusüsteemi sõltumatust ja erinevusi kohtusüsteemi korralduses kogu liidus, tagavad liikmesriigid, et vara kindlakstegemise, jälitamise, tagasivõitmise ja konfiskeerimisega tegelevatele töötajatele on kättesaadav erikoolitus ja parimate tavade vahetamine.

Artikkel 27

Arestitud ja konfiskeeritud vara tõhus haldamine

1. Arestitud ja konfiskeeritud vara haldamiseks tagavad liikmesriigid, et kriminaaltulu haldamise üksused ja vajaduse korral kriminaaltulu tuvastamise üksused ning muud pädevad asutused, kes täidavad käesoleva direktiivi kohaseid ülesandeid, suudavad kiiresti saada teavet arestitud ja konfiskeeritud vara kohta, mida hallatakse käesoleva direktiivi alusel. Selleks loovad liikmesriigid tõhusad arestitud ja konfiskeeritud vara haldamise vahendid, näiteks ühe käesoleva direktiivi kohaselt arestitud ja konfiskeeritud vara keskkregistri või muud registrid.
2. Lõike 1 kohaldamisel tagavad liikmesriigid, et on võimalik saada teavet seoses järgmisega:
 - a) vara, mis on arestimis- või konfiskeerimisotsuse esemeks ja mida hallatakse vastavalt artikli 20 lõikele 3 kuni selle võõrandamiseni vastavalt lõplikule konfiskeerimisotsusele, sealhulgas üksikasjalikud andmed, mis võimaldavad asjaomase vara kindlaks teha;
 - b) kui see on asjakohane, vara hinnanguline või tegelik väärtus arestimise, konfiskeerimise ja võõrandamise hetkel;

- c) vara omanik, sealhulgas tegelikult kasu saav omanik, kui selline teave on kättesaadav;
 - d) varaga seotud riigisisese menetlustoimiku viitenumber.
3. Kui liikmesriigid loovad lõike 1 kohaselt arestitud ja konfiskeeritud vara registri, peaksid nad tagama, et registrile juurdepääsu omavad asutused saavad otsida ja saada teavet registrisse teabe sisestanud asutuse nime ja teabe registrisse sisestanud ametniku kordumatu kasutajatunnuse kohta.
4. Kui liikmesriigid loovad käesoleva artikli lõike 1 kohase arestitud ja konfiskeeritud vara registri, tagavad nad, et käesoleva artikli lõikes 2 osutatud teavet säilitatakse seni, kuni see on vajalik arestitud, konfiskeeritud või hallatava vara üle arvestuse pidamiseks ja selle osas ülevaate saamiseks ja mitte kauem kui selle vara võõrandamise kuupäev, või selleks, et esitada artiklis 28 osutatud iga-aastast statistikat.
5. Kui liikmesriigid loovad lõike 1 kohase arestitud ja konfiskeeritud vara registri, tagavad nad, et registris säilitatavatele isikuandmetele on kooskõlas kohaldatavate andmekaitse normidega võimalik juurde pääseda ja neid kasutada selliste kuriteovahendite, tulu või vara arestimiseks, konfiskeerimiseks ja haldamiseks, mille kohta on tehtud või võidakse teha konfiskeerimisotsus.

6. Kui liikmesriigid loovad lõike 1 kohase arestitud ja konfiskeeritud vara registri, tagavad nad asjakohaste tehniliste ja korralduslike meetmete võtmise, et tagada arestitud ja konfiskeeritud vara registrites sisalduvate andmete turvalisus, ning määravad pädeva asutuse või pädevad asutused, kes vastutavad registrite haldamise ja vastutava töötleja ülesannete täitmise eest, nagu on määratletud kohaldatavates andmekaitseenormides.

Artikkel 28

Statistika

Liikmesriigid koguvad korrapäraselt asjaomastelt asutustelt ja säilitavad põhjalikku statistikat, et vaadata läbi oma konfiskeerimissüsteemide tulemuslikkus. Kogutud statistika saadetakse komisjonile igal aastal järgmise aasta 31. detsembriks ja see sisaldab järgmist:

- a) täitmisele pööratud arestimisotsuste arv;
- b) täitmisele pööratud konfiskeerimisotsuste arv;
- c) võimaliku hilisema konfiskeerimise eesmärgil arestitud vara hinnanguline väärtus arestimise hetkel;
- d) tuvastatud kriminaaltulu hinnanguline väärtus konfiskeerimise ajal;
- e) arestimisotsuse muus liikmesriigis täitmisele pööramiseks esitatud taotluste arv;

- f) konfiskeerimisotsuse muus liikmesriigis täitmisele pööramiseks esitatud taotluste arv;
- g) muus liikmesriigis täitmisele pööramise järel tagasivõidetud vara väärtus või hinnanguline väärtus;
- h) konfiskeeritud vara väärtus võrreldes selle väärtusega arestimise ajal, kui see teave on kesktasandil kättesaadav;
- i) punktides b ja d esitatud arvude ja väärtuste jaotus konfiskeerimise liikide kaupa, kui see teave on kesktasandil kättesaadav;
- j) enneaegsete müükide arv, kui see teave on kesktasandil kättesaadav;
- k) selle vara väärtus, mis on ette nähtud taaskasutamiseks sotsiaalsetel eesmärkidel.

VII peatükk

Koostöö

Artikkel 29

Kriminaaltulu tuvastamise ja konfiskeerimise koostöövõrgustik

1. Komisjon loob kriminaaltulu tuvastamise ja konfiskeerimise koostöövõrgustiku, et hõlbustada kriminaaltulu tuvastamise üksuste ja kriminaaltulu haldamise üksuste ning Europol'i vahelist koostööd seoses käesoleva direktiivi rakendamisega ning nõustada komisjoni ja võimaldada parimate tavade vahetamist seoses käesoleva direktiivi rakendamisega.
2. Lõikes 1 osutatud võrgustiku koosolekul võib kutsuda osalema Eurojusti, Euroopa Prokuratuuri ja vajaduse korral Rahapesu ja Terrorismi Rahastamise Tõkestamise Ameti esindajaid.

Artikkel 30

Koostöö liidu organite ja asutustega

1. Liikmesriikide kriminaaltulu tuvastamise üksused teevad oma pädevuse piires ja kooskõlas kohaldatava õigusraamistikuga tihedat koostööd Euroopa Prokuratuuriga, et hõlbustada selliste kuriteovahendit, tulu või vara kindlakstegemist, mille kohta on tehtud või võidakse teha Euroopa Prokuratuuri pädevusse kuuluvate kuritegudega seotud kriminaalasjades läbiviidava menetluse raames arestimis- või konfiskeerimisotsus.

2. Kriminaaltulu tuvastamise üksused ja kriminaaltulu haldamise üksused teevad vastavalt oma pädevusele koostööd Europoliga ja Eurojustiga, et hõlbustada selliste kuriteovahendite, tulu või vara kindlakstegemist, mille kohta pädev asutus on teinud või võib teha kriminaalasjades läbiviidava menetluse raames arestimis- või konfiskeerimisotsuse, ning et hõlbustada arestitud ja konfiskeeritud kriminaaltulu haldamist.

Artikkel 31

Koostöö kolmandate riikidega

1. Liikmesriigid tagavad, et kriminaaltulu tuvastamise üksused teevad rahvusvahelise õigusraamistiku raames ja järgides kohaldatavat andmekaitsealast õigusraamistikku võimalikult ulatuslikku koostööd sarnaste asutustega kolmandates riikides, et täita artiklis 5 sätestatud ülesandeid.
2. Liikmesriigid tagavad, et kriminaaltulu haldamise üksused teevad rahvusvahelise õigusraamistiku raames ja järgides kohaldatavat andmekaitsealast õigusraamistikku võimalikult ulatuslikku koostööd sarnaste asutustega kolmandates riikides, et täita artiklis 22 sätestatud ülesandeid.

VIII peatükk

Lõppsätted

Artikkel 32

Määratud pädevad asutused ja kontaktpunktid

1. Liikmesriigid teavitavad komisjoni asutusest või asutustest, kes on määratud täitma artiklites 5 ja 22 sätestatud ülesandeid.
2. Liikmesriigid nimetavad maksimaalselt kaks kontaktpunkti, et hõlbustada kriminaaltulu tuvastamise üksuste vahelist koostööd piiriüleste juhtumite korral, ja maksimaalselt kaks kontaktpunkti, et hõlbustada kriminaaltulu haldamise üksuste vahelist koostööd. Artikli 5 või 22 kohaste ülesannete täitmine ei pea olema selliste kontaktpunktide endi ülesandeks.
3. Liikmesriigid teavitavad komisjoni lõikes 1 osutatud pädevast asutusest või pädevatest asutustest ja, kui see on asjakohane, lõikes 2 osutatud kontaktpunktidest, tehes seda hiljemalt ... [kuus kuud pärast käesoleva direktiivi ülevõtmisperioodi lõppu].
4. Komisjon koostab veebipõhise registri, kus on loetletud kõik pädevad asutused ja kõik pädevate asutuste jaoks määratud kontaktpunktid, tehes seda hiljemalt ... [kuus kuud pärast käesoleva direktiivi ülevõtmisperioodi lõppu]. Komisjon avaldab lõikes 1 osutatud asutuste loetelu oma veebisaidil ja ajakohastab seda loetelu korrapäraselt.

Artikkel 33

Ülevõtmine

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt ... [30 kuud pärast käesoleva direktiivi jõustumise kuupäeva]. Liikmesriigid teatavad nendest viivitamata komisjonile.

Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nende ametlikul avaldamisel nendesse või nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastu võetud põhiliste normide teksti.

Artikkel 34

Aruandlus

1. Komisjon esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande, milles hinnatakse käesoleva direktiivi rakendamist, tehes seda hiljemalt ... [kaks aastat pärast käesoleva direktiivi ülevõtmisperioodi lõppu].

2. Komisjon esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande, milles hinnatakse käesolevat direktiivi, tehes seda hiljemalt ... [viis aastat pärast käesoleva direktiivi ülevõtmisperioodi lõppu]. Komisjon võtab arvesse liikmesriikide esitatud teavet ning muud asjakohast teavet käesoleva direktiivi ülevõtmise ja rakendamise kohta. Selle hindamise põhjal teeb komisjon otsuse asjakohaste järelmeetmete, sealhulgas vajaduse korral seadusandliku ettepaneku kohta.

Artikkel 35

Seos muude õigusaktidega

Käesolev direktiiv ei piira direktiivi (EL) 2019/1153 kohaldamist.

Artikkel 36

Ühismeetme 98/699/JSK,

raamotsuste 2001/500/JSK ja 2005/212/JSK,

otsuse 2007/845/JSK ning direktiivi 2014/42/EL asendamine

1. Ühismeetme 98/699/JSK, raamotsused 2001/500/JSK ja 2005/212/JSK, otsus 2007/845/JSK ning direktiiv 2014/42/EL asendatakse liikmesriikide puhul, kelle suhtes käesolev direktiiv on siduv, ilma et see mõjutaks kõnealuste liikmesriikide kohustusi, mis on seotud nende õigusaktide liikmesriigi õigusesse ülevõtmise kuupäevaga.

2. Viiteid lõikes 1 osutatud õigusaktidele käsitatakse viidetena käesolevale direktiivile liikmesriikide suhtes, kelle jaoks käesolev direktiiv on siduv.

Artikkel 37

Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 38

Adressaadid

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele kooskõlas aluslepingutega.

Strasbourg,

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja